

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Vejledning om miljøordninger og miljøvenlige jordbrugsforanstalt- ninger 2025

Februar 2025

Vejledning om miljøordninger og miljøvenlige
jordbrugsforanstaltninger 2025

Denne vejledning er udarbejdet af
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
i februar 2025

Foto: Skyfish
© Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vand-
miljø

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbt.dk
www.lbt.dk

ISBN 978-87-85306-36-4

Indhold

1.	Introduktion.....	6
1.1	Nyt siden sidst	6
1.2	Du kan søge om udbetaling af tilskud for den resterende tilsagnsperiode.....	7
1.2.1	Hvad sker der, hvis jeg ikke søger om udbetaling af restbeløbet?.....	7
1.2.2	Hvad gør du, hvis det er forpagter, der er tilsagnshaver?	7
1.2.3	Hvordan søger du udbetaling af restbeløb?.....	8
1.2.4	Du kan også søge grundbetaling til arealet, efter du har søgt udbetaling af restbeløb	8
1.2.4.1	Du kan også opretholde status som aktiv landbruger.	8
1.2.4.2	Kan mit areal blive til et permanent græsareal?.....	8
1.2.5	Har du også et plejegræs-tilsagn på arealet?	9
1.2.6	Bliver dit areal stadigvæk kontrolleret?	9
1.2.7	Hvad med skatten.....	9
2.	Fastholdelse af vådområder og fastholdelse af naturlige vand- standsforhold (Tilsagnstype 50 og 55)	10
2.1	Formål.....	10
2.2	Betingelser for tilsagn	10
2.3	Ejer eller forpagter skal drive arealet	10
2.4	Krav om indberetning i Fællesskema.....	10
2.5	Hvad får du i tilskud?	11
2.6	Plantedække.....	12
2.7	Andre betingelser.....	12
2.7.1	Ingen dyrkning	12
2.7.2	Ingen gødkning eller jordforbedringsmidler	12
2.7.3	Ingen plantebeskyttelsesmidler.....	12
2.7.4	Ingen tilskudsfodring.....	12
2.8	Kombinationsmuligheder med andre ordninger	12
2.9	Dispensation	13
2.10	Omdriftsgræs eller permanent græs	13
3.	Etablering af vådområder (tilsagnstype 13)	14
3.1	Krav om rådighed	14
3.2	Tinglysning.....	14
3.2.1	Krav om gødningskvoteberegning og gødningsregnskab	14
3.3.1	Frist for opfyldelse af plejeforpligtigelse	15
3.3.2	Forpligtelse til afgræsning.....	15
3.3.3	Forpligtelse til slæt.....	15
3.3.4	Forpligtelse til afpudsning	15
3.3.5	Forpligtelse til afgræsning og/eller slæt	15
3.3.6	Forpligtelse til rydning.....	15
3.4	Andre betingelser, der er specifikke for tilsagnet	15
3.5	Forpligtelse til udtagning af produktion	15
3.6	Forpligtelse ved ændring af afvandingsforhold	16
3.7	Etablering af vildtremiser og småbeplantninger	16
3.8	Betingelse ved oversvømmelse af arealer	16
3.9	Naturbeskyttelse	16

3.10	Krav om elektronisk indberetning.....	16
3.11	Kombinationsmuligheder med andre ordninger	16
4.	Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)	17
4.1	Tinglysning.....	17
4.2	Plantedække.....	17
4.3	Plejebetingelser	17
4.3.1	Forpligtelse til afgræsning.....	17
4.3.2	Forpligtelse til slæt eller afpudsning.....	17
4.3.3	Forpligtelse til udtagning.....	18
4.4	Yderligere betingelser.....	18
4.5	Kombinationsmuligheder med andre ordninger	18
5.	Generelle betingelser for miljøordninger samt miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger	19
5.1	Udbetaling af tilskud	19
5.1.1	Indtegning af marker.....	19
5.1.2	Markblokke med reduceret støtteberettiget areal til grundbetaling	19
5.1.3	GLM-landskabelementer.....	20
5.1.4	Anmodning om udbetaling	20
5.1.5	Reduktion af tilskud ved forsinket anmodning om udbetaling	21
5.1.6	Bortfald af tilsagn	21
5.1.7	Loft på tilskuddet.....	21
5.1.8	Hvornår udbetales tilskuddet?	22
5.1.9	Udbetalingskonto	22
5.1.10	Nyt CVR-nummer	22
5.1.11	Oplysninger til SKAT.....	22
5.2	Kombination med andre ordninger, herunder grundbetaling og projektarealer	22
5.2.1	Miljøtilsagn og afgrødekoder.....	22
5.2.2	Hvilke ordninger kan jeg kombinere?.....	23
5.3	Bortfald af tilsagn	23
5.4	Producentkifte	24
5.4.1	Frist for indsendelse af erklæring om producentkifte	24
5.4.2	Dispensation for fristen for anmeldelse om producentkifte	24
5.4.3	Hvornår indtræder den nye erhverver i tilsagnet?.....	24
5.4.4	Når erhverver ikke ønsker at indtræde i tilsagn	24
5.5	Ekspropriation.....	24
5.6	Jordfordeling.....	25
5.7	Endeligt ophør med jordbrugsvirksomhed	25
5.8	Op- og nedskrivning af marker.....	25
5.9	Force majeure og ekstraordinære omstændigheder	26
5.10	Svig med og misbrug af tilskud	26
5.11	Omgåelse af krav og regler.....	27
5.12	Særligt beskyttet natur og dyrearter.....	27
5.13	Genopdyrkning	28
5.13.1	Undtagelse fra § 3-beskyttelse	28
5.13.2	Hvornår ændres status for græsarealer?	28
5.13.3	Er der tinglyst servitut?	28
5.14	Revisionsklausul	28
5.15	Vi indsamler og behandler dine data	29
5.16	Hvis du vil klage over en afgørelse fra os	29
6.	Kontrol, overtrædelser og nedsættelser.....	30
6.1	Kontrol af tilskuds-betingelser	30
6.2	Administrativ kontrol	31

6.3	Satellitbaseret kontrol	31
6.4	Kontrol på stedet.....	31
6.5	Overtrædelse af betingelser og sanktioner	32
6.5.1	Overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser	32
6.5.2	Hvordan beregner vi din sanktion?	32
6.5.3	Eksempler på beregning af sanktion.....	34
6.5.4	Gentagelse af overtrædelse.....	37
6.5.5	Udelukkelse	38
6.6	Krydsoverensstemmelse.....	38
7.	Retsgrundlag.....	39
	Bilag 1: Sanktionsoversigt – Miljø- og MVJ-tilsagn givet 2004-2014	41
	Sanktionsoversigt for Fastholdelse af vådområder mv. (tilsagnstype 50 og 55).....	41
	Sanktionsoversigt for Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)	43
	Sanktionsoversigt for Etablering af vådområder (tilsagnstype 13).....	46
	Bilag 2 Afgrødekoder, der kan bruges på 20-årige tilsagnsordninger.....	48

1. Introduktion

Denne vejledning beskriver reglerne for de 20-årige miljøordninger og miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, som du kunne søge tilsagn til i perioden 2004-2014. Vejledningen beskriver generelle og nye regler. Ordningerne er en del af Landdistriktsprogrammet, og ordningerne skal fremme det overordnede formål om at skabe varierede landskaber med rig natur og rent miljø. Ordningerne er medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne. Ordningerne omfatter

- Etablering af vådområder (MVJ) (tilsagnstype 13)
- Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50)
- Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (tilsagnstype 55)

Du bør læse om reglerne for den eller de ordninger, som du har et tilsagn til samt kapitel 5 og 6. I de to kapitler beskrives generelle betingelser for ordningerne samt kontrol og sanktion.

Har du tilsagn om Etablering af vådområder, kan der være specifikke regler for tilsagnet, som fremgår af tilsagnsbrevet. På vores hjemmeside kan du læse de tidligere vejledninger. Du skal dog være opmærksom på, at der i denne vejledning kan være nogle præciseringer af regler, som også gælder for eksisterende tilsagn. Hvis der sker ændringer i ordningerne, bliver det annonceret i Landbrugsstyrelsens nyhedsbreve og på vores hjemmeside. Du vil løbende blive holdt orienteret om ændringer, hvis du abonnerer på nyhedsbrevene.

[Bliv abonnent her.](#)

Der er selvstændige vejledninger for ordningerne:

[Økologisk Arealtilskud \(tilsagnstype 36 og 37\),](#)

[Pleje af græs- og naturarealer \(tilsagnstype 66 og 67\),](#)

[Pleje af græs- og naturarealer \(tilsagnstype 68 og 69\),](#)

[Fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder \(tilsagnstype 74-78\).](#)

[Engangskompensation](#)

[Permanent ekstensivering](#)

Vejledningen er opbygget således, at kapitel 2-4 beskriver ordningerne:

- Kapitel 2: Tilsagn om tilskud til Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (type 50 og 55)
- Kapitel 3: Etablering af vådområder (tilsagnstype 13)
- Kapitel 4: Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)

Kapitel 5-7 beskriver generelle regler, der gælder på tværs af eksisterende tilsagn til miljøordningerne:

- Kapitel 5: Generelle forhold, der gælder på tværs af ordningerne, f.eks. udbetaling af tilskud, revisionsklausul og producentskifte.
- Kapitel 6: Kontrolregler, herunder både fysisk og administrativ kontrol.
- Kapitel 7: Retsgrundlaget for landdistriktsordningerne.

Derudover er der en række bilag:

- Bilag 1: Sanktionsoversigt for alle tilsagn givet fra 2004 til 2014.
- Bilag 2: Oversigt over relevante afgrødekoder, der kan bruges på 20-årige ordninger.

1.1 Nyt siden sidst

Du kan i 2025 søge om at få udbetalt tilskudsbeløbet for den resterende del af tilsagnsperioden på én gang for de ordninger, der indgår i denne vejledning. Du kan læse mere i kapitel 1.2.

Du skal bemærke, at reglerne for GLM 8, delkrav 2 er ophævet, men er erstattet af nationale regler jf. GLM 10.

Væsentlige dele af Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen er blevet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Styrelsen hører under Ministeriet for Grøn Trepert. Vi arbejder i øjeblikket på at få ændret til vores nye styrelsesnavn alle steder i vores kommunikation.

1.2 Du kan søge om udbetaling af tilskud for den resterende tilsagnsperiode

Du kan i 2025 søge om at få udbetalt tilskudsbeløbet for den resterende del af tilsagnsperioden på én gang, hvis du har et 20-årigt tilsagn om

[Etablering af vådområder - MVJ \(tilsagnstype 13\)](#)

[Miljøvenlig drift af vådområder \(tilsagnstype 16\)](#)

[Fastholdelse af vådområder - tilsagnstype 50](#)

[Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold \(tilsagnstype 55\)](#)

[Fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder, \(tilsagnstype 74, 75, 76, 77 og 78\)](#)

Hvis du f.eks. har et fastholdelses-tilsagn med start i 2013 på et permanent græsareal på 5 ha, hvor tilskudssatsen er 1.800 kr./ha, så kan du i 2025 få udbetalt det resterende tilskudsbeløb for de sidste otte år på 72.000 kr. på én gang.

Hvis du søger udbetaling af restbeløbet, ophører dit tilsagn fra 31. august 2025. Du skal dog fortsat opfylde de betingelser, der er tinglyst på arealet i forbindelse med projektet.

Søger du om udbetaling af restbeløbet i 2025, skal du fra 2026 og frem ikke længere anmelde tilsagnet i Fællesskemaet. Hermed risikerer du ikke, at du glemmer at anmelde tilsagnet og dermed risikere at skulle betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Det er en betingelse for at få udbetalt det resterende beløb, at

- der er gået mindst 5 år af tilsagnet, dvs. dit tilsagn skal være begyndt 1. september 2020 eller tidligere.
- der skal senest 1. december 2025 være tinglyst en servitut på arealet, der indeholder forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning.

1.2.1 Hvad sker der, hvis jeg ikke søger om udbetaling af restbeløbet?

Hvis du ikke søger om udbetaling af restbeløbet, så fortsætter tilsagnet i den resterende tilsagnsperiode. Dit tilsagn bliver dog fra 2026 omfattet af reglerne i den nuværende landbrugsreform, herunder konditionalitetsreglerne. Det betyder, at vi ikke længere kan udbetale til naturarealer (dvs. tilskudssatsen på 300 kr./ha) og til 3 meter-bræmmer (kan overlappes med alle tre tilskudssatser). Hvis du ikke søger udbetaling af restbeløbet, og du har sådanne arealer i tilsagnet, vil du derfor få udbetalt et mindre tilskud i den resterende tilsagnsperiode.

1.2.2 Hvad gør du, hvis det er forpagter, der er tilsagnshaver?

Du skal i Fællesskemaet tage stilling til, om du ejer alle arealer, hvor du søger om restudbetaling. Hvis arealet er bortforpagtet, og forpagter vil søge udbetaling af restbeløbet, skal I udfylde en erklæring, så det tydeligt fremgår, at ejer er indforstået med, at forpagter søger udbetaling af restbeløbet. Du finder erklæringen på styrelsens hjemmeside vedr.

[Produentskifte](#)

Hvis arealet er bortforpagtet, men ejer vil søge udbetaling af restbeløbet, skal I sørge for, at tilsagnsarealet producent-skiftes tilbage til ejeren senest ved ændringsfristen, hvor ejeren søger udbetaling af restbeløb ved at indberette arealet i Fællesskemaet.

Ønsker ejer at lade forpagter søge restbeløbet for at undgå at skulle producent-skifte flere gange men samtidig at en del af tilskuddet overføres til ejer direkte, er det også muligt at aftale, at dele af restbetalingen overføres direkte fra styrelsen til ejer. Det forudsætter, at tilsagnshaver udfylder en

[transporterklæring](#).

1.2.3 Hvordan søger du udbetaling af restbeløb?

Du søger udbetaling af restbeløbet i Fællesskema 2025. Du søger udbetaling af restbeløbet ved at afkrydse i en særskilt kolonne i fællesskemaet. Feltet findes på siden "Miljø- og fastholdelsestilsagn" og hedder "Ønsker du at få udbetalt restbeløbet i 2025". Du skal søge udbetaling af restbeløb senest ved ændringsfristen for Fællesskema 2025. Hvis du er forpagter og vil søge udbetaling af restbeløbet, så skal du udfylde og vedhæfte erklæringen inkl. ejers godkendelse til dit Fællesskema 2025.

Du skal huske, at du også skal anmelde tilsagnet for tilsagnsåret 2024/2025 i Fællesskemaet og søge udbetaling af tilskuddet for indeværende tilsagnsår.

OBS. Du skal være opmærksom på særlige regler om årlig indberetning for tilsagn givet i 2021 og 2022 jf. kapitel 1.3.2. Disse gælder uanset om der er udbetalt restbeløb og uanset om det er ejer eller forpagter, der søger restbeløb udbetalt.

Du får udbetalt restbeløbet sammen med udbetalingen for tilsagnsåret 2024/2025. Restbeløbet er skattepligtigt og vil blive oplyst til

[Skattestyrelsen](#).

1.2.4 Du kan også søge grundbetaling til arealet, efter du har søgt udbetaling af restbeløb

Hvis du har et areal, der ikke længere er dyrkbart som følge af et vådgøringsprojekt, kan du opretholde grundbetalingen, så længe arealet er i tilsagn. Hvis projektet er gennemført for at implementere vandrammedirektivet eller natura 2000-direktiverne, kan du også få grundbetalingen på disse arealer efter tilsagnsperiodens ophør. Du kan også få udbetalt grundbetaling, når du søger udbetaling af restbeløb.

Du kan læse mere om grundbetaling til projektarealer i vejledningen for [grundbetaling](#)

Det er næsten alle tilsagn, der implementerer de nævnte direktiver, men hvis du vil være sikker, kan du undersøge, om det vådområdeprojekt, som tilsagnsarealet indgår i, er oprettet i korttemaet 'Vand-, natur- og skovprojekter 2025' i Internet Markkort

1.2.4.1 Du kan også opretholde status som aktiv landbruger.

Når du fortsat kan søge grundbetaling på dine projektarealer, kan du også opretholde status som aktiv landbruger jf. grundbetalingsordningen. Det er dog en betingelse, at du udover projekt-arealerne også har et sammenhængende areal på mindst 0,3 ha, hvor du udfører en landbrugsaktivitet.

Du kan også opfylde krav for at være aktiv landbruger på andre måder fx hvis din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab.

Du kan læse mere om reglerne for aktiv landbruger i vejledningen for [grundbetaling](#)

1.2.4.2 Kan mit areal blive til et permanent græsareal?

Græsarealer, der har ligget med græs og andet grøntfoder i fem år i træk, får i det sjette år med græs status som permanent græs. Hvis der er været et tilsagn på et areal, vil det dog pause optælling i forhold til status som permanent græs. Hvis tilsagnet ophører på arealet, fortsætter optællingen i forhold til status som permanent græs. Så hvis du søger udbetaling af restbeløb, vil denne optælling fortsætte tidligere, end hvis tilsagnet kørte videre. Du skal også være opmærksom på, at permanente græsarealer ikke tæller med i forhold til opgørelse af, om du skal opfylde kravet om 4 % ikke-produktive elementer (GLM 10) på din bedrift.

Du kan læse mere om permanente græsarealer i vejledningen for [grundbetaling](#)

Du kan læse mere om 4 %-kravet under [GLM 10](#)

1.2.5 Har du også et plejegræs-tilsagn på arealet?

Bliver arealet brugt til afgræsning eller slåning, og/eller har du et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer på arealet, fortsætter dette tilsagn. Du kan ikke søge om restudbetaling på tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer. Du kan også søge et nyt tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer på arealet, hvis det er udløbet, uanset om der er udbetalt restbeløb fra den tyveårige ordning.

1.2.6 Bliver dit areal stadigvæk kontrolleret?

Hvis du får udbetalt restbeløbet, ophører tilsagnet for arealet. Vi vil dog fortsat kontrollere, at du opfylder betingelserne i den tinglyste servitut. Vi kontrollerer betingelserne ved brug af satellitbaseret kontrol. Hvis du ikke opfylder betingelserne, f.eks. hvis du omlægger og tilsår arealet, vil du blive pålagt at reetablere arealet for egen regning.

Hvis du i perioden 1. september 2024 – 31. august 2025 laver en overtrædelse af forpligtigelserne, vil det medføre en nedsættelse af dit tilsagnsbeløb, der vil blive beregnet ud fra tilskuddet for tilsagnsåret 2024/2025.

1.2.7 Hvad med skatten

Er du i tvivl om de skattemæssige konsekvenser og muligheder i forbindelse med udbetaling af restbeløb, herunder avancebeskatning, anbefaler vi, at du kontakter

[Skattestyrelsen](#).

Hvis du er i tvivl om konsekvenserne i forhold til vurderingen af din ejendom, anbefaler vi, at du kontakter

[Vurderingsstyrelsen](#)

2. Fastholdelse af vådområder og fastholdelse af naturlige vandstandsforhold (Tilsagnstype 50 og 55)

I dette kapitel kan du læse om reglerne for tilsagn til Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (tilsagnstype 55) samt tilsagn til Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50), der er indgået i perioden 2008-14.

Du skal være opmærksom på mulighederne for at få udbetalt tilskuddet for den resterende tilsagnsperiode som et éngangsbeløb, læs mere i kapitel 1.2.

2.1 Formål

Formålet med ordningerne er gennem fastholdelse af vådområder at yde kompensation for at tåle den varige ekstensive- ring af de arealer, der omfattes af et vådområdeprojekt eller et projekt om naturlige vandstandsforhold, herunder at overholde betingelserne i den tinglyste deklARATION.

2.2 Betingelser for tilsagn

Tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder ydes som en årlig kompensation i 20 år. Tilsagnsperioden begynder den 1. september i det kalenderår, hvor projektet senest skal være afsluttet. Tilsagnsperioden udløber den 31. august, 20 år efter tilsagnets start. Efter udløbet af den 20-årige tilsagnsperiode betragtes arealet som et naturareal, og der ydes ikke længere kompensation for de tinglyste rådighedsindskrænkninger.

2.3 Ejer eller forpagter skal drive arealet

Det er som udgangspunkt en forudsætning for at modtage tilskud og opretholde tilsagnet, at du i hele tilsagnsperioden driver arealerne som ejer eller forpagter.

Når du som ejer eller forpagter søger om udbetaling af tilskud til en mark, er det også kun dig, der som ejer eller forpagter kan søge om grundbetaling til marken.

Hvis du ikke længere kan drive arealerne som ejer eller forpagter, skal tilsagnet producentskiftes til ny ejer eller forpagter. Læs mere herom i kapitel 5.4.

2.4 Krav om indberetning i Fællesskema

Tilsagnsarealet skal anmeldes elektronisk i det årlige Fællesskema, hvor du evt. også ansøger om grundbetaling. Du skal erklære i Fællesskemaet, at betingelserne er overholdt, og du skal søge om udbetaling af årets tilskud.

Hvis du af en eller anden grund ikke har fået indsendt Fællesskema inden fristen, har du alligevel mulighed for at opretholde dit tilsagn, hvis du indsender en erklæring om, at du har overholdt betingelserne i tilsagnet. Du mister dog årets tilskud. Erklæringen skal være Landbrugsstyrelsen i hænde senest den 1. august. Hvis den 1. august er en lørdag, søndag eller mandag, skal erklæringen være indsendt på den anden hverdag (lørdag ikke medregnet), der følger efter den 1. august.

2.5 Hvad får du i tilskud?

Kategori	Tidligere anvendelse	Tilskudssats (kr./ha)
1*	Arealer, hvor afvandingsforholdene er ændret som følge af betingelserne i et MVJ-tilsagn om ændret afvanding.	1.800
2*	<p>Arealer, som inden for referenceperioden¹ blev udnyttet jordbrugsmæssigt, dvs. arealer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • i omdrift • der har været anmeldt under enkeltbetalingsordningen som udyrket areal, og som har været i omdrift indenfor perioden et af de foregående fire år • anvendt til frugt- eller bærproduktion • anvendt til planteskole på friland • anvendt til stævningssskov eller til dyrkning i kort omdrift af pyntegrønt, juletræer eller energiskov • omfattet af et MVJ-tilsagn om tilskud til udtagning af agerjord <p>Arealer, der i mindst 5 år har været udlagt som græsarealer, defineres som permanent græs, se under kategori 4.</p>	3.500
3*	Arealer, der ikke er omfattet af kategori 1 eller 2, men som i referenceåret** var omfattet af et tilsagn under miljø- og økologiordningerne. Arealet blev i kalenderåret, hvor tilsagnet (eller første tilsagn i en ubrudt række af tilsagn) startede, anvendt som under kategori 2 eller var udtaget af produktion under enten hektarstøtte- eller enkeltbetalingsordningen.	3.500
4*	Permanent græs, dvs. arealer, som ikke er omfattet af kategori 1, 2 eller 3. Arealet blev jordbrugsmæssigt udnyttet indenfor en femårig periode forud for referenceåret	1.800
5	Natur eller naturlignende landbrugsarealer, dvs. arealer, som ikke er omfattet af kategori 1, 2, 3 eller 4.	300

*Tilskudssatserne under kategori 1, 2, 3 og 4 er betinget af, at der er dokumentation for arealanvendelsen, og at arealanvendelsen ikke har været i strid med anden lovgivning.

** Referenceåret er 2007 for type 50, 2010 for type 55, der har tilsagnsstart 2011, og 2011 for type 55 med tilsagnsstart 2012-14.

Hvis tilsagnshaver er eller har været en offentlig institution, en offentlig virksomhed eller et kommunalt fællesskab er tilskudssatsen for fastholdelse af naturlige vandstandsforhold 0 kr.

Der gives ikke tilskud til skove, veje, grøfter, læhegn m.m. eller arealer, som allerede før anlæggelsen af vådområdet har været permanent vanddækkede. Småbiotoper under 0,5 ha, der var på tilsagnsarealerne i vækstsæsonen forud for

¹ Referenceperioden er referenceåret og de fire forudgående år, dvs. fx for tilsagnstype 50 er referenceperioden 2007-2011 (begge år inklusive)

tilsagnsperiodens begyndelse, kan opretholdes, og der kan gives tilsagn om tilskud til disse som naturareal, dvs. 300 kr./ha.

2.6 Plantedække

I hele tilsagnsperioden skal tilsagnsarealerne være udlagt som græs- eller naturarealer. På arealer, der i vækstsæsonen forud for tilsagnsperioden, var bevokset med græs, lyng eller andre plantearter, der er egnede til afgræsning eller slæt, skal det eksisterende plantedække være opretholdt ved tilsagnsperiodens begyndelse.

Plantearter, der naturligt etablerer sig på arealerne i tilsagnsperioden er tilladte, hvis de øvrige betingelser i tilsagnet er overholdt. Områder uden plantedække, der er opstået som følge af offentlighedens færden ad trampestier eller vildtets brug af dyreveksler, er tilladte.

Tilsagnsarealet må ikke være tilplantet med skov, være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug eller være pålagt fredskovspligt, medmindre arealet er lovligt ubevokset fredskov.

2.7 Andre betingelser

Nedenstående bestemmelser for driften af arealerne indgår blandt andre betingelser i den servitut, som skal være tinglyst på samtlige ejendomme med arealer inden for projektområdet. Alle bestemmelserne i servituten skal overholdes i såvel hele tilsagnsperioden som efter tilsagnets udløb. Du kan få hjælp til at finde den rigtige afgrødekode i bilag 2.

2.7.1 Ingen dyrkning

Det naturlige eller etablerede plantedække af græs m.m. må anvendes til afgræsning, slæt, rørskår el.lign. Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, som:

- energiafgrøder,
- prydvækster,
- pyntegrønt,
- juletræer,
- frøproduktion eller
- forskellige former for skovproduktion.

Arealerne må heller ikke pløjes, fræses eller på anden måde omlægges.

2.7.2 Ingen gødskning eller jordforbedringsmidler²

Arealerne må ikke tilføres gødning bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr. Det er heller ikke tilladt at tilføre jordforbedringsmidler.

2.7.3 Ingen plantebeskyttelsesmidler

Arealerne må ikke tilføres plantebeskyttelsesmidler.

2.7.4 Ingen tilskudsfordring

Tilskudsfordring er ikke tilladt på arealerne. Sliksten og ren mineralblanding er dog tilladt.

Vådordnedeklarationen og tilsagnet om tilskud til Fastholdelse af vådområder giver ingen begrænsninger i forhold til de normale regler for lodsejeres ret til at drive jagt og fiskeri på arealerne.

2.8 Kombinationsmuligheder med andre ordninger

Tilskud til fastholdelse af vådområder kan i visse tilfælde kombineres med grundbetalingsordningen og flere typer af tilskud under landdistriktsprogrammet. For at opnå grundbetaling skal arealerne opfylde betingelserne for

---

² Biodynamiske præparater, der anvendes på jordbrugsbedrifter, der er autoriseret af DemeterForbundet, betragtes ikke som gødning, jordforbedrings- eller plantebeskyttelsesmidler.

tilskudsberettigede arealer under grundbetalingsordningen. På arealer, der ikke opfylder betingelserne for støtteberettigede arealer under grundbetalingsordningen, kan du dog søge grundbetaling til projektarealer. Læs mere i kapitel 5.2.

2.9 Dispensation

Hvis du er i tvivl, om du kan opfylde betingelserne i dit tilsagn, er det vigtigt, at du skriftligt oplyser Landbrugsstyrelsen, Arealtilskud om forholdene og søger om dispensation. Landbrugsstyrelsen vil så vurdere din situation og tage stilling til, om din dispensationsansøgning kan imødekommes og sende dig en skriftlig afgørelse.

Du skal altid søge og få dispensation, før du foretager ændringer, der kan være i strid med tilsagnsbetingelserne. Du skal fx søge om dispensation, hvis du vil bekæmpe giftige og aggressive ukrudtsarter såsom kæmpebjørneklo, og bekæmpelsesmetoden er i strid med tilsagnsbetingelserne.

Du skal også søge om dispensation, hvis du har behov for at tilskuds fodre.

2.10 Omdriftsgræs eller permanent græs

Hvis du søger grundbetaling på en tilsagnsmark, og marken er registreret som permanent græs, så kan du evt. få fordel af reglerne for markblokkens støtteprocent. Det vil bl.a. betyde, at du ikke behøver at tegne de delområder i marken ud, som ikke er støtteberettiget til grundbetaling, men er støtteberettiget til tilsagnet. Derudover tæller marker registreret som permanent græs ikke med i opfyldelse af GLM 10, og det vil ikke være muligt at udlægge dele af marken med ikke-produktive elementer til opfyldelse af GLM 10. Vær opmærksom på at brakarealer der i 2023 og 2024 indgik i opfyldelsen af 4 pct. kravet under GLM8 er fastholdt som omdrift, mens brakarealer, der indgår i GLM10, ikke fastholdes som omdrift, hvis arealet har været udlagt med græs i mere end 5 år og vil derfor blive til permanent græs og vil derfor ikke kunne anvendes til opfyldelse af GLM10, der udelukkende omfatter bedriftens omdriftsarealer. Læs mere i [Vejledning om grundbetaling](#).

Valideringer i Internet Markkort sikrer som udgangspunkt, at du anmelder korrekt i forhold til, om arealet fx er omdrift (afgrødekode 247) eller permanent græs (afgrødekode 254). Hvis du mener, at det er en fejl, at valideringen angiver, at arealet er omdrift (247), kan du bede om at få rettet arealets status til permanent græs. Det gør du ved at skrive en kommentar i fællesskemaet om, at arealet er permanent græs. Vi vil så tage stilling til det i sagsbehandlingen.

Har din mark status som omdrift, skal du være opmærksom på, at arealets græs-status kan have betydning for konditionalitetskrav. Du kan læse mere om konditionalitetskrav på vores hjemmeside:

[Konditionalitet](#)

3. Etablering af vådområder (tilsagnstype 13)

20-årige tilsagn om tilskud til etablering af vådområder er givet med start i 2005-2006 til arealer, der indgik i projekter om kvælstoffjernelse, herunder VMPII-projekter. Det var en betingelse for tilsagn, at projektet blev gennemført, og der blev tinglyst en servitut gældende for tilsagnsperioden for samtlige ejendomme inden for projektområdet. Du skal være opmærksom på mulighederne for at få udbetalt tilskuddet for den resterende tilsagnsperiode som et éngangsbeløb, læs mere i kapitel 1.2.

3.1 Krav om rådighed

Du skal i hele tilsagnsperioden som udgangspunkt have rådighed over tilsagnsarealerne. Hvis du sælger eller bortforpagter dele af eller hele din bedrift, skal du producentskifte dine tilsagn til ny ejer/forpagter. Når du som ejer eller forpagter søger om udbetaling af tilskud til en mark, er det også kun dig, der som ejer eller forpagter kan søge om grundbetaling til marken. Du kan finde information om producentskifte her:

[Gå til side med Producentskifte.](#)

3.2 Tinglysning

Der er tinglyst en servitut, som indeholder bestemmelser for udnyttelse af arealerne i tilsagnsperioden. I tilsagnsperioden må arealerne:

- ikke omlægges
- ikke tilføres plantebeskyttelses- eller jordforbedringsmidler
- ikke anvendes til frøproduktion
- ikke anvendes til skovdrift
- ikke anvendes til dyrkning af prydvækster, pyntegrønt og juletræer
- ikke tilføres gødning bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr på arealerne
- ikke vandes, bortset fra vanding med engvandingssanlæg
- ikke gøres til genstand for udnyttelse, der medfører at betingelserne for plantedækket overtrædes

3.1 Plantedække

Arealerne skal være udlagt og opretholdes som græs- eller naturareal.

3.2 Gødningsregnskab

Arealet må kun tilføres den gødning, som dyrene efterlader. Hvis du laver gødningsregnskab, skal husdyrgødningen, der er afsat på arealet, medtages i gødningsregnskabet.

3.2.1 Krav om gødningskvoteberegning og gødningsregnskab

Kravet om at udarbejde gødningskvoteberegning og gødningsregnskab i forhold til tilsagnet er ophævet. Det gælder også, selvom der står i dit tilsagn, at du skal udarbejde gødningskvoteberegning og gødningsregnskab.

3.3 Plejebetingelser

Du skal kigge i dit tilsagn for at finde betingelser for type 13. Det pågældende amt kan tidligere have sat nogle konkrete betingelser vedrørende pleje. Du kan få hjælp til at finde den rigtige afgrødekode i bilag 2.

3.3.1 Frist for opfyldelse af plejeforpligtigelse

Fristen for opfyldelse af en evt. plejeforpligtigelse for MVJ-tilsagn er den 31. august i tilsagnsåret. Dette gælder uanset, at der ikke er angivet en sådan frist i tilsagnet.

3.3.2 Forpligtelse til afgræsning

I dit tilsagn kan der være betingelser om:

- perioden, hvor arealet kan og skal afgræsses.
- græsningstryk (både min. og maks.).

Hvis du har et tilsagn fra 2005, kan der også være betingelserne om:

- hegning.
- særlig pleje for areal mellem et hegn og et vandløb, en sø eller en kystlinje. Det daværende amt kunne lave særlige betingelser for pleje af arealer, der ligger mellem et hegn og et vandløb, en sø eller en kystlinje, hvis afstanden mellem hegnet og vandløbets, søens eller kystlinjens øverste kant er 5 meter eller derunder.

3.3.3 Forpligtelse til slæt

Der kan være betingelser om:

- perioder, hvor der ikke må tages slæt.
- antal slæt (dog altid mindst ét).

Ved slæt forstås slåning af græsdækket med efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes.

3.3.4 Forpligtigelse til afpudsning

Der kan være betingelser om:

- perioder, hvor arealet ikke må slås.
- omfanget.

Ved afpudsning forstås slåning af græsdækket uden efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til slæt, hvor plantematerialet fjernes.

3.3.5 Forpligtelse til afgræsning og/eller slæt

Der kan være fastsat betingelser om:

- Perioder, hvor arealet kan og skal afgræsses.
- Græsningstryk.
- Hegning.
- Særlig pleje for areal mellem hegn, vandløb, sø eller kystlinje.
- Perioder, hvor der ikke må tages slæt på arealerne.
- Omfanget og udførelsen af slæt.

3.3.6 Forpligtelse til rydning

Det daværende amt kan have fastsat individuelle krav til rydning, som fx 1/5 af arealet hvert år de første fem år af tilsagnsperioden eller 50 procent ryddet inden for de første 2 år.

3.4 Andre betingelser, der er specifikke for tilsagnet

Det daværende amt kan også have fastsat betingelser om ændring af afvandringsforhold og beplantning. Tilsagnet kan desuden indeholde en eller flere ekstra betingelser, som ansøger har valgt at opfylde.

3.5 Forpligtelse til udtagning af produktion

Der kan være fastsat betingelser om at:

- arealerne ikke må anvendes til nogen form for jordbrugsproduktion, herunder ikke plejes ved afgræsning og
- arealerne ikke må gøres til genstand for indtægtsgivende udnyttelse, der er uforenelig med dyrkning af markafgrøder.

3.6 Forpligtelse ved ændring af afvandingsforhold

Ændringen af afvandingsforholdene kan fx bestå i en ganske simpel tilkastning af grøfter eller afbrydning af dræn. Men der kan også forekomme projekter af større omfang som fx involverer flere tilsagnsmottagere, eller projekter som er del af naturgenopretning. I disse tilfælde vil der altid foreligge en projektbeskrivelse.

3.7 Etablering af vildtremiser og småbeplantninger

Der kan være forpligtelse til eller mulighed for etablering af vildtremiser eller småbeplantninger på en eller flere marker i tilsagnet. Vildtremiser består af træer og buske. Det er ikke muligt at etablere vildtagre, fx fodermarvkål. Læhegn betragtes som vildtremiser, men må ikke være etableret forud for tilsagnsperiodens begyndelse. Ved mindre vildtremiser forstås som en tommelfingerregel, at vildtremiserne i alt udgør maksimalt 10 pct. af arealet, og at den enkelte vildtremise maksimalt udgør 0,30 ha. Hvis arealet inden tilsagnsstart var et omdriftsareal, kan arealet indgå som småbiotop mhp. at opfylde GLM 8.

3.8 Betingelse ved oversvømmelse af arealer

Der kan indgå betingelser om oversvømmelse af en eller flere marker i tilsagnet.

3.9 Naturbeskyttelse

Et tidligere omdriftsareal, der er omfattet af et miljøtilsagn, kan i løbet af tilsagnsperioden vokse ind i en tilstand, så arealet bliver beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ifølge denne bestemmelse er det ikke tilladt at foretage ændringer i tilstanden af visse søer, heder, moser, strandenge, biologiske overdrev m.v. Der gælder normalt en 1-årig undtagelse fra § 3 ved udløb af tilsagn, men hvis et areal med tilsagn om Miljøvenlig drift af vådområder bliver omfattet af § 3 i løbet af tilsagnsperioden, gælder den 1-årige genopdyrkningsret ikke for arealet. Det skyldes, at der er tinglyst en servitut på arealet, der betyder, at arealet ikke kan indgå i omdrift efter tilsagnets ophør. Det kan betyde, at du ikke kan genoptage den driftsform, som var gældende før tilsagnet. Du kan søge om genopdyrkningsret, så arealet ikke omfattes af § 3. Du kan læse, hvordan du søger om genopdyrkningsret her:

[Genopdyrkningsret.](#)

3.10 Krav om elektronisk indberetning

Dit tilsagn skal anmeldes elektronisk i det årlige fællesskema, hvor du evt. også ansøger om grundbetaling. Du skal erklære i fællesskemaet, at betingelserne er overholdt, og du skal anmode om udbetaling af årets tilskud.

Hvis du af en eller anden grund ikke har fået indsendt Fællesskema inden fristen, har du alligevel mulighed for at opretholde dit tilsagn, hvis du indsender en erklæring om, at du har overholdt betingelserne i tilsagnet. Du mister dog årets tilskud. Erklæringen skal være Landbrugsstyrelsen i hænde senest den 1. august. Hvis den 1. august er en lørdag, søndag eller mandag, skal erklæringen være indsendt på den anden hverdag (lørdag ikke medregnet), der følger efter den 1. august.

3.11 Kombinationsmuligheder med andre ordninger

Etablering af vådområder kan i visse tilfælde kombineres med grundbetalingsordningen. For at opnå grundbetaling skal arealerne opfylde betingelserne for tilskudsberettigede arealer under grundbetalingsordningen. På arealer, der ikke opfylder betingelserne for støtteberettigede arealer under grundbetalingsordningen, kan du dog søge grundbetaling til projektarealer. Læs mere i kapitel 5.2.

4. Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)

20-årige tilsagn om tilskud til miljøvenlig drift af vådområder er givet med start i 2006-2008 til arealer, der indgik i VMPIII projekter. Det var en betingelse for tilsagn, at projektet blev gennemført, og at der blev tinglyst en servitut for samtlige ejendomme inden for projektområdet.

Du skal være opmærksom på mulighederne for at få udbetalt tilskuddet for den resterende tilsagnsperiode som et én-gangsbeløb, læs mere i kapitel 1.2.

4.1 Tinglysning

Ifølge servituten må arealerne:

- ikke omlægges
- ikke anvendes til frøproduktion
- ikke anvendes til skovdrift
- ikke anvendes til energiskov eller lignende eller til dyrkning af prydvækster, pyntegrønt og juletræer
- ikke gøres til genstand for udnyttelse, der er uforenelig med betingelser vedrørende plantedækket
- ikke tilføres gødning bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr på arealerne
- ikke tilføres plantebeskyttelses- eller jordforbedringsmidler
- ikke vandes, bortset fra vanding med engvandingsanlæg
- ikke anvendes til etablering af småbeplantninger og vildtremiser
- ikke anvendes til udsætning af andefugle

4.2 Plantedække

Arealerne skal være udlagt og opretholdt som græs- eller naturareal.

4.3 Plejebetingelser

Du skal se i dit tilsagn for at finde betingelserne for tilsagnet. Det daværende amt kan nemlig have sat nogle konkrete betingelser vedrørende pleje. Du kan få hjælp til at finde den rigtige afgrødekode i bilag 2.

Den miljøvenlige drift i tilsagnsperioden skal mindst omfatte:

- forpligtelse til ekstensiv jordbrugsproduktion med årlig afgræsning eller slæt,
- forpligtelse til årlig afpudsning med mulighed for ekstensiv jordbrugsproduktion med afgræsning eller slæt, eller
- forpligtelse til udtagning af produktion.

4.3.1 Forpligtelse til afgræsning

Der kan være fastsat betingelser om:

- hegning.
- tidsrum for afgræsning.
- græsningstryk (både min. og maks.).
- husdyrarter, der må anvendes til afgræsning.

4.3.2 Forpligtelse til slæt eller afpudsning

Der kan være fastsat betingelser om:

- perioder, hvor der ikke må tages slæt eller afpudsning.
- omfang og udførelse af slæt eller afpudsning (dog altid mindst ét slæt).

Ved slæt forstås slåning af græsdækket med efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til afpudsning hvor plantematerialet ikke fjernes.

4.3.3 Forpligtelse til udtagning

- Der kan være fastsat betingelser om:
Arealerne må ikke anvendes til nogen form for jordbrugsproduktion, herunder må arealet ikke plejes ved afgræsning.
- Arealerne må ikke gøres til genstand for indtægtsgivende udnyttelse, der er uforenelig med dyrkning af markafgrøder.

4.4 Yderligere betingelser

Der kan i tilsagnet være fastsat betingelser om:

- plantedækket, herunder bekæmpelse af uønskede plantearter.
- rydning af bevoksninger.

4.5 Kombinationsmuligheder med andre ordninger

Miljøvenlig drift af vådområder kan i visse tilfælde kombineres med grundbetalingsordningen. For at opnå grundbetaling skal arealerne opfylde betingelserne for tilskudsberettigede arealer under grundbetalingsordningen. På arealer, der ikke opfylder betingelserne for støtteberettigede arealer under grundbetalingsordningen, kan du dog søge grundbetaling til projektarealer. Læs mere i kapitel 5.2.

5. Generelle betingelser for miljøordninger samt miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger

5.1 Udbetaling af tilskud

Ejere og forpagtere af jordbrugsbedrifter kan opretholde tilsagn og få udbetalt tilskud under miljøordningerne, så længe de driver tilsagnsarealerne. Hvis arealerne overgår til ny ejer eller forpagter, skal tilsagnet producentskiftes, se kapitel 5.4. Både enkeltpersoner og selskaber, som f.eks. I/S, A/S, ApS og a.m.b.a. kan opretholde tilsagn og få udbetalt tilskud. Bedriften omfatter alle de produktionsenheder, som drives under samme CVR-nummer.

Du skal anmode om udbetaling af dit tilskud i fællesskemaet. Her skal du samtidig erklære, at du har overholdt tilsagnsbetingelserne. Hvis du ikke har overholdt betingelserne, skal du i bemærkningsfeltet i fællesskemaet oplyse herom og forklare hvorfor.

5.1.1 Indtegning af marker

Du indtegner først dine tilsagnsarealer korrekt i Internet Markkort i

[Tast selv](#).

Du kan enten selv anvende Tast selv, eller du kan give fuldmagt til din konsulent. Fristen for at indsende fællesskema og Internet Markkort (IMK) er den 23. april 2025.

Når du indtegner dine eksisterende tilsagnsarealer i Internet Markkort (IMK), er det vigtigt, at du slår kortlaget med registrerede tilsagn til, så indtegningen bliver korrekt i forhold til tilsagnslaget.

Hvis du mener, at tilsagnslaget ikke stemmer overens med de reelle forhold, skal du indtegne marken, som du mener, den bør se ud og gøre opmærksom på ændringen i bemærkningsfeltet på siden "Udbetaling af tilskud – Miljø- og fastholdelsestilsagn." I forbindelse med indtegningen skal du være opmærksom på markblokgrænserne, eventuelt skal du anmode om en markblokændring.

I kortlaget "Fradrag grundbetaling" i Internet Markkort, kan du se delarealer, der ikke er støtteberettiget til Grundbetaling. Fradragarealer kan godt være tilskudsberettigede under miljøordningerne. Hvis du har et tilsagnsareal, hvor du både søger om Grundbetaling og udbetaling af tilskud for plejegræs-tilsagnet, kan du indtegne hele tilsagnsmarken, og så beregnes automatisk det areal, som er støtteberettiget til grundbetalingsordningen/pleje af græs- og naturarealer. Læs mere om indtegning af marker i

[Brugerguide til Internet Markkort](#).

5.1.2 Markblokke med reduceret støtteberettiget areal til grundbetaling

Nogle markblokke har ikke et støtteberettiget areal til bl.a. grundbetaling. De markblokke vises med "Ingen GB" i IMK. Dette har ingen betydning for øvrige tilsagn, og du behøver derfor ikke at tage højde for det, når du søger om udbetaling af tilskud for dine eksisterende tilsagn.

Specielt for markblokkens tilskudsprocent

Markblokke bestående af permanent græs har en støtteprocent på enten 100, 80, 60 eller 0 %. Markblokkens støtteprocent bruges til at beregne støtten for permanente græsarealer under grundbetalingsordningen mv. Markblokkens støtteprocent bliver i 2025 ikke anvendt på tilsagnsordninger udover Økologisk Arealtilskud. Du behøver derfor ikke at tage højde for den, når du søger om udbetaling af tilskud for dine eksisterende tilsagn. Når du skal anføre tilsagnsarealet i kolonnen "Anmeldt areal med tilsagn," kan markblokkens støtteprocent dog give dig et fingerpeg om, hvor meget ikke-

støtteberettiget areal (under grundbetalingsordningen), der er spredt i markblokken. Læs mere om markblokkens støtteprocent i

[Vejledning om grundbetaling](#)

5.1.3 GLM-landskabelementer

Fortidsminder samt søer og vandhuller under 2.000 m², som er omkredset af støtteberettigede arealer, benævnes samlet som GLM-landskabelementer. Du skal være opmærksom på, at GLM-landskabelementer kan anvendes til opfyldelse af GLM 10-krav om udlæg af mindst fire procent ikke-produktive elementer. På vores hjemmeside kan du læse mere om [Konditionalitetskrav](#)

GLM-landskabelementet vil i mange tilfælde ikke være omfattet af de eksisterende tilsagn. Eksempelvis vil GLM-søer i de fleste tilfælde ikke indgå i tilsagnsarealet. I tabellen nedenfor kan du se, hvornår GLM-søer og GLM-fortidsminder kan være omfattet af tilsagnet.

Type	Ordning	Kan GLM-sø indgå i tilsagnsareal?	Kan GLM-fortidsminde indgå i tilsagnsareal?
13	Etablering af vådområder	Nej	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
16	Miljøvenlig drift af vådområder,	Nej	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
50	Fastholdelse af vådområder	Ja, hvis søen er opstået i tilsagnsperioden Nej, hvis søen var der ved tilsagnets start	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
55	Fastholdelse af vådområder	Ja, hvis søen er opstået i tilsagnsperioden Nej, hvis søen var der ved tilsagnets start	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning

Hvis GLM-landskabelementer er omfattet af tilsagnsarealet

I de tilfælde, hvor GLM-landskabelementet indgår i tilsagnsarealet, skal GLM-landskabelementet blot forblive som en del af marken. Du skal ikke tegne en separat mark, men du skal blot lade GLM-landskabelementet indgå som en del af den omkringliggende tilsagnsmark. Du skal dog tegne GLM-landskabelementet som en selvstændig mark, hvis der er to tilsagn på marken, og GLM-landskabelementet er berettiget til tilskud i det ene tilsagn, men ikke i det andet tilsagn.

Hvis GLM-landskabelementer ikke er omfattet af tilsagnsarealet

I de tilfælde hvor GLM-landskabelementet ikke indgår i tilsagnsarealet, skal du ikke gøre yderligere. Du kan dog fortsat ansøge om grundbetaling for denne mark.

Marken med GLM-landskabelement skal du som udgangspunkt anmelde med samme afgrødekode som den omkringliggende mark. Valideringer i Internet Markkort sikrer som udgangspunkt, at du anmelder arealet med den korrekte afgrødekode i forhold til, om arealet med GLM er omdrift eller permanent græs. Men der kan være tilfælde, hvor der alligevel opstår fejl. I disse tilfælde, skriver du en kommentar i fællesskemaet om, at arealet f.eks. er et omdriftsareal, selvom valideringen siger, at det er permanent græs. Vi vil så tage stilling til det i sagsbehandlingen.

5.1.4 Anmodning om udbetaling

Det er en betingelse for udbetaling af tilskud og opretholdelse af tilsagn, at arealet opfylder betingelserne for tilsagn, og at arealet i tilsagnsåret har været udnyttet efter reglerne for udbetaling af tilskud. Du skal være opmærksom på mulighederne for at få udbetalt tilskuddet for den resterende tilsagnsperiode som et éngangsbeløb, læs mere i kapitel 1.2. Hvis du søger udbetaling af restbeløbet, så skal du huske, at du også skal anmelde tilsagnet for tilsagnsåret 2024/2025 i Fællesskemaet og søge udbetaling af tilskuddet for indeværende tilsagnsår.

Du indtegner først dine marker i Internet Markkort, og bagefter overfører du oplysningerne til siden "Markplan og grundbetaling" i fællesskemaet. Markerne overføres automatisk til siden "Udbetaling af tilskud – Miljø- og fastholdelsestilsagn." Du skal også erklære, at du overholder tilsagnsbetingelserne. Dette gør du ved at anføre tilsagnstype og udløbsår for

alle dine tilsagnsmarker på siden "Udbetaling af tilskud – Miljø- og fastholdelsestilsagn." Hvis du ikke anfører tilsagnstype og udløbsår, kan tilsagnet bortfalde med krav om tilbagebetaling.

I kolonnen "Anmeldt areal med tilsagn" har du mulighed for at anføre et mindre areal end det indtegnede areal. Dette skal du fx gøre, hvis det registrerede tilsagnsareal er mindre end det indtegnede areal. Det kan også være, hvis der i det indtegnede tilsagnsareal indgår mindre arealer, der ikke er berettigede til tilsagn. Hvis du ikke indberetter alle de marker, du har tilsagn til, vil du som udgangspunkt miste tilsagnet til de pågældende marker, og du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage. Du kan dog opretholde tilsagnet, hvis du senest 1. august 2025 meddeler Landbrugsstyrelsen, at tilsagnsbetingelserne er opfyldt på dine tilsagnsarealer i indeværende tilsagnsperiode.

Du får ikke udbetalt tilskud for 2025, hvis du indsender din indberetning efter ændringsfristen.

5.1.5 Reduktion af tilskud ved forsinket anmodning om udbetaling

Hvis du indsender fællesskema i perioden efter den 23. april og frem til og med den 19. maj 2025, er der tale om en forsinket anmodning om udbetaling. Det vil medføre en reduktion af årets støtte svarende til 1 % fradrag pr. arbejdsdag for hver af de ordninger, hvor du ikke har indberettet mindst én mark senest 23. april 2025. Har Landbrugsstyrelsen ikke modtaget dit fællesskema med anmodning om udbetaling senest den 19. maj 2025, mister du årets tilskud.

5.1.6 Bortfald af tilsagn

Hvis du ikke har indberettet dit tilsagn i fællesskemaet, og fristen 1. august heller ikke overholdes, vil tilsagnet om tilskud bortfalde, og tidligere udbetalt tilskud kræves tilbagebetalt (dog max 5 år).

5.1.7 Loft på tilskuddet

Der er et loft for, hvor stort et samlet tilskud, du årligt kan modtage pr. ha fra ordninger under Landdistriktsprogrammet. Nedenunder ses en oversigt over støtteloft pr. ha pr. år alt efter hvilken afgrøde, der har været på arealet året før:

Afgrøde på arealet året før tilsagnsstart	Støtteloft pr. ha pr. år
1-årige afgrøder på arealet, f.eks. korn, raps, roer	600 euro (ca. 4.470 kr.)
Flerårige specialafgrøder, f.eks. frugttræer	900 euro (ca. 6.710 kr.)
Ved anden arealanvendelse, f.eks. permanente græsarealer	450 euro (ca. 3.355 kr.)

Hvis du fx havde korn på arealet i året før tilsagnsstart, så må du få udbetalt max. 4.470 kr./ha/år.

Støtteloftet gælder udbetalinger fra alle ordninger under Landdistriktsprogrammet 2014-2020, herunder også tilsagn givet under de tidligere Landdistriktsprogrammer. Støtteloftet gælder for hver enkelt foranstaltning. For eksempel er Fastholdelse af vådområder og Pleje af græs- og naturarealer samme foranstaltning. Natura 2000-projektordningerne er ikke samme foranstaltning som Pleje af græs- og naturarealer og vil derfor ikke være omfattet af samme støtteloft. Udbetalinger fra grundbetaling tæller heller ikke med i forhold til støtteloftet.

Eksempel på regulering pga. loft

Ansøger A har et tilsagn om tilskud til Fastholdelse af vådområder med en årlig tilskudssats på 3.500 kr. pr. ha. Ansøger A har på samme arealer et tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (type 66/67) med en årlig tilskudssats på 1.650 kr. pr. ha. Det vil sige, at det årlige tilskud løber op i 5.150 kr. pr. ha.

Afgrøden, der var på arealet i året før tilsagnsstart, var 1-årig, og loftet er derfor ca. 4.470 kr. pr. ha.

Da ansøger A's tilskud overstiger loftet, vil ansøger A's udbetaling blive reguleret, så den svarer til loftet, altså 4.470 kr. pr. ha.

5.1.8 Hvornår udbetales tilskuddet?

Landbrugsstyrelsen udbetaler tilskuddet én gang årligt. Udbetalingen begynder normalt 1. december efter tilsagnsårets udløb. Dette gælder også, selvom der i det konkrete tilsagn fremgår en anden udbetalingsdato. Udbetalingen kan dog ske senere, hvis særlige forhold gør sig gældende, eller fx hvis der har været et kontrolbesøg på bedriften, og den efterfølgende sagsbehandling ikke er afsluttet.

5.1.9 Udbetalingskonto

Tilskuddet bliver udbetalt til den konto, der er registreret som din NemKonto. Du kan indberette og ændre den konto, du ønsker som NemKonto i dit pengeinstitut (eller netbank) eller på www.nemkonto.dk.

5.1.10 Nyt CVR-nummer

Hvis du får nyt CVR-nummer, skal du huske at få registreret din NemKonto på det nye CVR-nummer. Du skal også huske, at der i visse tilfælde også indsendes en erklæring om producentskifte, hvis du får et nyt CVR-nummer. Læs mere på vores side om [Producentskifte](#).

5.1.11 Oplysninger til SKAT

Tilskuddet er skattepligtigt, og Landbrugsstyrelsen oplyser SKAT, hvor meget du har fået udbetalt.

5.2 Kombination med andre ordninger, herunder grundbetaling og projektarealer

Arealer med tilsagn, der samtidig opfylder kravene til støtte under ordningen grundbetaling, kan også modtage grundbetaling. For marker med miljøtilsagn kan der i visse tilfælde udbetales grundbetaling, selvom arealerne i 2025 ikke opfylder de almindelige støttebetingelser for grundbetaling. Marken kan være omfattet af muligheden for at modtage grundbetaling til projektarealer i artikel 4, stk. 4 litra c i forordning 2021/2115.

For at kunne modtage 'Grundbetaling til projektarealer' skal tilsagnsarealet leve op til følgende krav:

- have dannet grundlag for mindst én støtteudbetaling under grundbetalingsordningen i perioden fra 2015, eller fremefter, og
- marken skal være markeret i feltet 'Grundbetaling til projektarealer' i 'Markplan og grundbetaling' senest på ændringsfristen for indsendelse af Fællesskemaet.
- marken er omfattet af et af følgende projekter/tilsagn:
  - et miljøtilsagn eller et miljøprojekt, der er med til at opfylde Vandramme- og Natura 2000-direktiverne (dvs. tilsagn af typen 50, 55 og visse tilsagn af type 13 og 16).
  - et miljøtilsagn med udtagningsforpligtelse (visse tilsagn af type 13 og 16).

Desuden skal du leve op til kravene for aktiv landbruger. Du kan læse mere om 'Grundbetaling til projektarealer' i [Vejledning om grundbetaling](#)

5.2.1 Miljøtilsagn og afgrødekoder

Når du anmoder om udbetaling, er det vigtigt, at du anmelder arealet med den rigtige afgrødekode. Afgrødekoden skal afspejle arealets status. Et areal med tilsagn kan enten være et landbrugsareal eller naturlignende areal. Arealets status har ikke indflydelse på tilsagnsreglerne. Arealets status fastfryses i tilsagnsperioden. Det betyder fx, at hvis arealet har ligget med græs i 3 år, før du fik tilsagn på arealet, vil arealet have status som 4. års græs i det første år efter tilsagnet er udløbet. Hvis du har tilsagn på et tidligere omdriftsareal over flere tilsagnsperioder – altså hvis arealet var omdrift, da det indgik i det første tilsagn - nulstilles status og arealet har dermed status som 1. års græs i det første år efter sidste tilsagn udløber. Et areal kan derfor godt have status af omdrift, selvom der er tilsagn på det i en længere årrække (se eksempel nedenfor).

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Græs år 3	Græs år 4	Tilsagn Anmeldes med afgrødekode 247					Omdrift (græs år 5)
Græs år 5	Perm. Græs	Tilsagn Anmeldes med afgrødekode 254					Permanent græs
Tilsagn på tidligere omdriftsareal		Nyt tilsagn/gentegning af tilsagn Anmeldes med afgrødekode 247					Omdrift (græs år 1)
Tilsagn på tidligere permanent græs		Nyt tilsagn/gentegning af tilsagn Anmeldes med afgrødekode 254					Permanent græs

Reglerne om permanent græs blev først indført i 2005. Arealer, der har haft tilsagn siden 2004, vil derfor som udgangspunkt have status af omdrift.

Hvis du søger grundbetaling på en tilsagnsmark, kan det være en fordel, at marken er registreret som permanent græs, da du så evt. kan få fordel af reglerne for markblokkens støtteprocent. Det vil bl.a. betyde, at du ikke behøver at tegne de delområder i marken ud, som ikke er støtteberettiget til grundbetaling, men er støtteberettiget til tilsagnet, læs mere i [Vejledning om grundbetaling](#)

Valideringer i Internet Markkort sikrer som udgangspunkt, at du anmelder korrekt i forhold til, om arealet fx er omdrift (afgrødekode 247) eller permanent græs (afgrødekode 254). Hvis du mener, at det er en fejl, at valideringen angiver at arealet er omdrift (247), kan du bede om at få rettet arealets status til permanent græs. Det gør du ved at indberette med afgrødekode 254 og skrive en kommentar i fællesskemaet om, at arealet er permanent græs. Vi vil så tage stilling til din bemærkning i sagsbehandlingen.

Du skal dog også være opmærksom på, at arealets status kan have betydning for opfyldelsen af konditionalitetskravene. Du kan læse mere om konditionalitetskravene på vores hjemmeside, hvor du også kan læse mere om GLM 7 og GLM10: [Konditionalitetskrav](#)

5.2.2 Hvilke ordninger kan jeg kombinere?

Du kan i visse tilfælde søge tilskud fra andre ordninger på arealer, hvor du også har et eksisterende tilsagn om fx fastholdelse af vådområder. Der er også andre ordninger, som du ikke kan søge på arealet. Fx er det ikke muligt at søge nogle af bio-ordninger på arealer, der er omfattet af tilsagn, der er beskrevet i denne vejledning. Du kan læse på vores hjemmeside, hvilke ordninger der kan kombineres i [Kombinationstabellen](#)

5.3 Bortfald af tilsagn

Et tilsagn om tilskud bortfalder, hvis:

- kriterierne for støtteberettigelse ikke er overholdt
- visse typer af forpligtelser ikke er overholdt (fx sprøjteforbud)
- du som tilsagnshaver har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger, eller du har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse
- du som tilsagnshaver tilsidesætter dine pligter i forbindelse med kontrol
- du ikke opfylder din oplysningspligt
- fristen for indsendelse af erklæring om producentskifte ikke bliver overholdt
- du ikke overholder fristen for at indsende fællesskemaet, eller du ikke har indsendt en erklæring inden 1. august (se kapitel 5.1.4).

Hvis overtrædelsen medfører, at tilsagnet bortfalder, kan vi også kræve tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud. Indtil tilskuddet er betalt tilbage, bliver der beregnet renter med den rentesats, der er fastsat i henhold til renteloven, dog minimum 50 kr. Der bliver beregnet renter fra den dato, hvor betalingsfristen udløber, og indtil beløbet er indbetalt.³ En klage har ikke opsættende virkning. Det betyder, at du skal indbetale det opkrævede beløb, selv om der er en klagesag i gang.

³ Jf. § 5, stk. 1, i lov om Landdistriktsfonden, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 19. juni 2017 med senere ændringer.

5.4 Producentkifte

Du skal altid indsende erklæring om producentkifte, når arealer med tilsagn fx overgår til en anden ejer eller forpagter. I sådanne situationer skal tilsagnet overdrages til erhverver, som herefter skal opfylde tilsagnsbetingelserne. Hvis tilsagnet ikke overdrages til den nye ejer eller forpagter, bortfalder tilsagnet, og du modtager et krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud. Du anmelder producentkiftet ved at udfylde og indsende en producentkifteerklæring.

Er arealet økologisk, skal du også udfylde Økologiskemaet i Tast selv. Du kan finde skemaer på vores side om

[Producentkifte eller på Virk.dk \(link\)](#)

5.4.1 Frist for indsendelse af erklæring om producentkifte

Fristen for at indsende skema for producentkifte til Landbrugsstyrelsen er den førstkomende frist for ansøgning om grundbetaling i fællesskemaet, dvs. den 23. april 2025.

Finder overdragelsen sted mindre end 8 uger før 23. april 2025, skal "Producentkifteerklæring" dog være modtaget senest 8 uger efter overdragelsestidspunktet. Hvis overdragelsen f.eks. finder sted den 10. april, skal erklæring om producentkifte være modtaget senest den 5. juni.

Sker producentkiftet med virkning før den fællesskemafristen, er det vigtigt, at erhverver anmelder tilsagnsarealerne på sit Fællesskema og erklærer, at tilsagnsbetingelserne er overholdt. Det gælder nemlig, at erklæring om producentkifte stadig accepteres, som rettidigt modtaget, hvis:

- erhverver rettidigt har anmeldt de tilsagnsmarker, som han har overtaget, i sit Fællesskema på siden "Markplan og Grundbetaling" og på siden "Udbetaling af tilskud - Miljø- og fastholdelsestilsagn," og
- erklæring om producentkifte indsendes inden for en frist, som fastsættes af Landbrugsstyrelsen.

Hvis fristerne for indsendelse af producentkifte ikke overholdes, kan det medføre bortfald af tilsagn, og du kan få krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

5.4.2 Dispensation for fristen for anmeldelse om producentkifte

Landbrugsstyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra fristen for anmeldelse om producentkifte. Der skal indsendes begrundet ansøgning.

5.4.3 Hvornår indtræder den nye erhverver i tilsagnet?

Erhververen træder automatisk ind i tilsagnet fra overdragelsestidspunktet, hvis producentkifteerklæring modtages rettidigt i Landbrugsstyrelsen. Du skal som erhverver være ekstra opmærksom på tilsagnets betingelser, da du er ansvarlig for at overholde betingelserne fra overdragelsestidspunktet.

Efter en overdragelse med producentkifte af tilsagn er det dig som erhverver, som skal anmelde tilsagnsmarker på dit Fællesskema på siden "Markplan og grundbetaling" og på siden "Udbetaling af tilskud - Miljø- og fastholdelsestilsagn." Det er også erhverver, som skal erklære, at han overholder betingelserne.

Tilskuddet vil blive udbetalt til den ansøger, der har søgt udbetaling i fællesskemaet, og som råder over arealet ved ansøgningsfristens udløb.

Hvis et producentkiftet tilsagn bortfalder efter overdragelsen, kræver Landbrugsstyrelsen normalt, at tidligere udbetalt tilskud skal tilbagebetales af erhverver. Det gælder også for tilskud, som er udbetalt til overdrager.

5.4.4 Når erhverver ikke ønsker at indtræde i tilsagn

Hvis den nye ejer eller bruger kun ønsker at overtage arealerne, men ikke ønsker at indtræde i tilsagnet, medfører det bortfald af tilsagnet. I denne situation vil overdrageren få krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

5.5 Ekspropriation

Ekspropriation betyder, at offentlige myndigheder varigt eller for en periode overtager dine arealer. Ved ekspropriation har du ikke selv valgt at overdrage dine arealer, men det sker efter krav fra en myndighed.

Når et areal bliver eksproprieret, vil der som hovedregel ikke være krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Hvis en offentlig myndighed eksproprierer dine arealer varigt eller midlertidigt, skal du kontakte Landbrugsstyrelsen

senest 15 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til det. Du skal fremsende kopi af den afgørelse om ekspropriation, som du har modtaget fra den pågældende myndighed.

Du kan ikke søge om udbetaling af tilskud til et areal, hvis myndigheden overtager tilsagnsarealet inden udløbet af ansøgningsfristen i det pågældende tilsagnsår. Hvis du allerede har søgt om udbetaling til et areal, der eksproprieres i løbet af tilsagnsåret, skal du trække tilsagnsarealet ud af ansøgningen.

Hvis du ikke har underrettet Landbrugsstyrelsen om ekspropriationen, og vi ved kontrollen konstaterer, at du ikke har overholdt alle betingelserne, kan det medføre bortfald og evt. krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

5.6 Jordfordeling

Hvis nogle af dine tilskudsarealer er fragået som følge af jordfordeling, skal du informere os om det. Du skal indsende dokumentation for jordfordelingen, for eksempel ved at indsende kopi af den underskrevne jordfordelingsoverenskomst. Arealet udgår af tilsagnet med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, hvor betingelserne for tilsagnet ikke opfyldes for hele tilsagnsåret. Læs mere om [jordfordeling](#).

5.7 Endeligt ophør med jordbrugsvirksomhed

Hvis du ophører endeligt med en personligt ejet jordbrugsvirksomhed, og der er afviklet 12 år eller mere af den indeværende 20-årige tilsagnsperiode, kan du ansøge om træde ud af dit tilsagn. Landbrugsstyrelsen kan kun i særlige tilfælde give tilladelse til, at selskaber og andre juridiske enheder med tilsagn kan benytte reglen om endeligt ophør.

Godkender Landbrugsstyrelsen ansøgning om endeligt ophør med jordbrugsvirksomhed, kræves der ikke tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud.

Det er en betingelse for en sådan godkendelse, at din jordbrugsbedrift overdrages til en ny ejer eller bruger, eller alle jordbrugsbedriftens tilsagnsarealer fragår din jordbrugsbedrift, og jordbrugsbedriften i øvrigt nedbringes til under 2 ha, f.eks. ved bortforpagtning. Det er endvidere en betingelse, at du ophører med at have B-skattepligtige indtægter fra bedriften, bortset fra indtægter ved bortforpagtning af jord og evt. skattemæssigt fastsat værdi af eget forbrug.

Hvis du på et senere tidspunkt ændrer beslutning og igen driver en jordbrugsvirksomhed, skal du være indforstået med at tilbagebetale det hidtil udbetalte tilskud med tillæg af renter.

Du skal hurtigst muligt skriftligt oplyse Landbrugsstyrelsen, Arealtilskud, om din beslutning om endeligt ophør med jordbrugsvirksomhed, så der ikke bliver udbetalt tilskud på et forkert grundlag. Fra datoen for det endelige ophør, stoppes udbetaling af tilskud.

Du skal ved meddelelse om endeligt ophør indsende dokumentation for salg eller bortforpagtning af jordbrugsbedriftens tilsagnsarealer til Landbrugsstyrelsen, Arealtilskud, og samtidig skrive under på en erklæring om, at du ophører endeligt med at drive jordbrugsvirksomhed. Du får denne erklæring ved henvendelse til Landbrugsstyrelsen, Arealtilskud.

5.8 Op- og nedskrivning af marker

Arealet i det enkelte tilsagn skal være det samme i hele tilsagnsperioden og skal være beliggende det samme sted. Dette betyder, at du også skal være omhyggelig med at indtegne tilsagnsarealet i Internet Markkort, når du søger om udbetaling.

Arealet for en tilsagnsmark kan kun op- eller nedskrives i samme omfang, som arealet for en anden tilsagnsmark i samme tilsagnsgruppe tilsvarende op- eller nedskrives. En tilsagnsgruppe defineres her som samme tilsagnstype, tilskudssats og udløbsår.

Hvis der nedskrives mere, end der opskrives i en tilsagnsgruppe, vil der ske bortfald med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud for det pågældende areal, medmindre du inden den 1. august erklærer, at alle tilsagnsbetingelser er overholdt for det areal, du ikke indberetter i Fællesskema.

Du kan kun op- og nedskrive indenfor det oprindelige tilsagnsareal. Arealer, som i et ansøgningsår er udgået af dit tilsagn, kan ikke senere inddrages i tilsagnet igen.

5.9 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder

Hvis det på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder har været umuligt for dig at overholde de krav, der er for at modtage tilskud, kan vi se bort fra den manglende overholdelse, når du opfylder visse krav.

For at vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal den indtrufne begivenhed have været en helt usædvanlig situation, som:

- du ikke kunne forudse
- var uden for din kontrol
- reelt har forhindret dig i at opfylde dine forpligtelser.

Du skal desuden, efter vores vurdering, have gjort nok for at sikre dig imod begivenheden.

Vær opmærksom på, at der skal være sammenhæng mellem årsagen til, at du ikke kunne overholde kravene og tidspunktet for force majeure-begivenheden eller den ekstraordinære omstændighed.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan bl.a. være, hvis:

- tilskudsmodtager afgår ved døden
- du som tilskudsmodtager er uarbejdsdygtighed i længere tid
- din bedrift i væsentlig grad bliver berørt af en alvorlig naturkatastrofe
- bedriftens stalde bliver ødelagt ved en ulykke
- hele eller dele af din besætning eller dine afgrøder bliver ramt af en sygdom i husdyrpopulationen (en epizooti), en plantesygdom eller en planteskadegører
- du bliver tvunget til at afstå jord eller fast ejendom til staten, altså hvis hele eller en væsentlig del af din bedrift bliver eksproprieret, og ekspropriationen ikke kunne forudses på tidspunktet for, at du sendte din ansøgning.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og der vil altid være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis du eller dit dødsbo vil anmode om force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal vi have skriftligt besked om det senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse. Vi kan bede dig om yderligere oplysninger, hvis vi har brug for dem for at kunne vurdere sagen.

BEMÆRK, at du altid har pligt til at oplyse Landbrugsstyrelsen om ændrede forhold på dine tilsagnsarealer.

Hvis du ikke opfylder oplysningspligten og betingelserne for et areal, kræver Landbrugsstyrelsen tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

5.10 Svig med og misbrug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, eller en handling du undlader at gøre, der påvirker din ret til at modtage tilskud eller påvirker, hvor meget du kan få i tilskud. Det kan for eksempel være, hvis:

- dokumenter fra dig er misvisende eller forfalskede

- du ikke lever op til en oplysningspligt
- du anvender midler eller investeringer til et andet formål, end de var tiltænkt og bevilget til.

Vi forbeholder os ret til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af kontrol for svig.

Vi anmelder sagen til politiet, hvis vi har mistanke om svig. Uanset resultatet af politianmeldelsen kan du helt eller delvist miste tilskuddet, hvis vi modtager en ansøgning fra dig med forfalskede dokumenter, urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger. Du kan også risikere bøde, udelukkelse fra at søge tilskud, eller at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven.

5.11 Omgåelse af krav og regler

Vi kontrollerer også ansøgninger om tilskud for omgåelse af krav og regler. Omgåelse er den betegnelse, vi bruger, hvis en ansøger bevidst forsøger at opnå fordele på grundlag af kunstigt skabte betingelser. Det kan f.eks. være, hvis du deler din bedrift op i flere CVR-numre for at undgå lofter over tilskud for dermed at få mere i tilskud.

Når vi udfører kontrol for omgåelse, ser vi på, om du kan have opnået en konkret økonomisk fordel på baggrund af ejerforhold og relationer til andre ansøgere. Vi vurderer, om dit valg af virksomhedskonstruktion, kun har haft til formål at opnå en fordel i forhold til tilskuddet.

[Gå til vores sider om omgåelse](#)

5.12 Særligt beskyttet natur og dyrearter

Naturbeskyttelsesloven indeholder bl.a. regler om visse landbrugsarealers anvendelse. Særligt skal du være opmærksom på følgende:

Arealer i Natura 2000-områder

Arealer, der ligger i de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000), er i henhold til naturbeskyttelseslovens § 19 b omfattet af en anmeldelsesordning. Det betyder, at hvis der planlægges ændringer i driften af arealet f.eks. efter udløb af tilsagn, skal ændringen anmeldes til kommunen. Anmeldelsen skal ske inden påbegyndelsen af den planlagte aktivitet, for at kommunen kan vurdere, om ændringen vil forringe den beskyttede natur i det aktuelle Natura 2000-område. Læs mere om

[anmeldelsesordningen](#).

Du skal også være opmærksom på reglerne vedr. konditionalitet (GLM 9), der fastsætter et forbud mod omlægning eller pløjning af permanente græsarealer i miljøfølsomme områder (MSO) i Natura 2000. Du kan læse mere om

[GLM 9](#)

Strengt beskyttede dyrearter (bilag IV-arter)

En række dyrearter, de såkaldte bilag IV-arter, er omfattet af en særlig streng beskyttelse. Bilag IV-arternes yngle- og rasteområder må ikke beskadiges eller ødelægges. Bilag IV-arterne skal beskyttes på alle de arealer, hvor de yngler eller raster, også selv om arealerne ikke er underlagt nogen form for fredning eller beskyttelse. Der er ingen undtagelser for f.eks. almindelig landbrugsdrift.

Hvis der i tilsagnsperioden er indvandret bilag IV-arter, der nu bruger arealet som yngle- eller rasteområde, skal du tage særlige hensyn i din drift af arealet, der sikrer, at den samlede bestand af arten opretholdes. Læs mere om

[bilag IV-arterne \(Habitatdirektivets artikel 12\)](#).

§ 3-områder

Det er den enkelte lodsejers ansvar, at driften på et areal omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 svarer til den hidtidige drift og ikke intensiveres, eller at der foretages andre indgreb, som medfører, at tilstanden på arealet ændres. Kommunen kan oplyse, om et areal er omfattet af § 3. Læs mere om

[§ 3-beskyttelse](#)

De § 3-beskyttede naturområder er vejledende registreret på

[Danmarks Miljøportal](#)

eller på Internet Markkort i

[Fødevareministeriets Tast selv](#).

Fredninger (herunder klitfredninger)

Hvis et areal er fredet, kan arealets drift være reguleret i fredningsbestemmelserne, således at nogle driftsformer ikke er tilladt. Der kan også være forpligtelser i fredninger, som strider imod tilsagnsbetingelserne. Læs mere om [fredninger](#).

5.13 Genopdyrkning

5.13.1 Undtagelse fra § 3-beskyttelse

Et tidligere omdriftsareal, der er omfattet af et miljøtilsagn, kan i løbet af tilsagnsperioden vokse ind i en tilstand, så arealet er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ifølge denne bestemmelse er det ikke tilladt at foretage ændringer i tilstanden af visse søer, heder, moser, strandenge, biologiske overdrev m.v.⁴

Hvis du ikke ønsker, at dit areal skal være omfattet af § 3, har du normalt en frist på 1 år til at inddrage arealet i omdrift efter tilsagnets udløb.⁵ Du skal i den forbindelse tage stilling til, om arealet skal:

- tages i omdrift igen eller
- indgå i et nyt miljøtilsagn

Du skal dog være opmærksom på, at den 1-årige undtagelse kun gælder i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Hvis arealet ikke er omfattet af en § 3-beskyttelse, og du ønsker at sikre, at arealet heller ikke fremover bliver omfattet af § 3, kan du anmelde arealet til genopdyrkningsret hos kommunen.⁶ Du kan læse mere om [genopdyrkningsret](#).

Vær opmærksom på, at arealer, der er beliggende i Natura 2000-områder eller er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, ikke må opdyrkes uden kommunens tilladelse.

5.13.2 Hvornår ændres status for græsarealer?

Omdriftsarealer, der indgår i tilsagn om tilskud til miljøordninger, beholder status som omdrift, så længe tilsagnet opretholdes. Du kan læse om reglerne for opretholdelse af permanent græs i [Vejledning om grundbetaling](#).

5.13.3 Er der tinglyst servitut?

Hvis dine tilsagnsarealer indgår i et projekt, hvor der er tinglyst en varig servitut med rådighedsindskrænkninger, skal du være opmærksom på at overholde disse betingelser, uanset at tilsagnet er udløbet.

5.14 Revisionsklausul

Du kan kun få udbetalt tilskud fra tilsagn under Landdistriktsprogrammet for forpligtelser, som er mere vidtgående end hvad du i forvejen er forpligtet til. Hvad du i forvejen er forpligtet til, fremgår først og fremmest af love eller bekendtgørelser. Forpligtelserne kan dog også fremgå af afgørelser truffet af en offentlig myndighed, som pålægger dig obligatoriske begrænsninger/restriktioner for dine aktiviteter på et givet areal (pålæg, påbud, forbud og tilsvarende i medfør af lovgivning).

Kommer der nye regler, eller træffer en myndighed en afgørelse, som skærper eksisterende forpligtelser eller pålægger dig nye forpligtelser, skal tilsagnene tilpasses/revideres, så der kun ydes tilskud for forpligtelser, der er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Dette fremgår af EU-reglernes såkaldte revisionsklausul.

⁴ Jf. § 3 i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1122 af 3. september 2018 med senere ændringer.

⁵ Jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1067 af 21. august 2018 om beskyttede naturtyper.

⁶ Jf. § 6 i lov om drift af landbrugsjorder, jf. lovbekendtgørelse nr. 958 af 10. juli 2017.

Hvis du ikke kan acceptere tilpasningen af tilsagnet, kan du lade hele dit tilsagn ophøre på grund af revisionsklausulen uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud. Du skal i så fald sende os en erklæring om anvendelse af revisionsklausul, som du finder på Landbrugsstyrelsens hjemmeside for den pågældende ordning. Dit tilsagn ophører så fra begyndelsen af det pågældende tilsagnsår, uden at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Fristen for at indsende erklæringen er den samme som Fællesskemafristen. Du kan dog altid indsende erklæringen senest 8 uger efter, at den nye regel, der påvirker tilsagnet, træder i kraft. Hvis de 8 uger udløber på en helligdag, en lørdag eller en søndag, så udløber fristen den første arbejdsdag, der følger herefter.

Det er dog kun betingelserne for tilsagn givet i 2014 eller senere, der kan ændres som følge af reglerne i landdistriktsprogrammet 2014-2020. I disse situationer vil du som tilsagnshaver have mulighed for såvel at fortsætte tilsagnet som at udtræde af tilsagnet uden krav om tilbagebetaling.

5.15 Vi indsamler og behandler dine data

For at vi kan behandle din ansøgning, behandler vi en række af dine data. Som hovedregel afgiver du disse data i forbindelse med din ansøgning, men i visse tilfælde indhenter vi også data fra andre myndigheder.

Vores adgang til at behandle dine data følger af reglerne for det enkelte tilskud, du søger om.

Vi behandler kun data, der er nødvendige og relevante for det tilskud, der søges. Vi behandler disse data for at sagsbehandle, administrere, udbetale og kontrollere de specifikke tilskud.

I særlige tilfælde kan vi videregive eller offentliggøre dine data. Dog kun hvis vi ved lov er forpligtet til det.

Når vi behandler dine personoplysninger, har du en række rettigheder, blandt andet retten til at søge indsigt i, hvilke personoplysninger vi har registreret om dig. Du har også ret til at få rettet, slettet eller blokeret eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger.

[Gå til vores sider med detaljerede oplysninger om vores behandling af dine data](#)

5.16 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os

Du vil kunne klage over vores afgørelser til Miljø- og Fødevarerklagenævnet via deres klageportal. Det vil altid stå beskrevet i den enkelte afgørelse fra os, hvordan du skal gøre, hvis du vil klage. Du kan læse mere om reglerne for bl.a. indgivelse af klage, frister, gebyrer m.v., der gælder for Miljø- og Fødevarerklagenævnet i lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

En klage skal altid sendes inden 4 uger fra den dag, hvor du fik afgørelsen. Ring eller skriv til os, hvis du er tvivl om, hvordan du klager. Herudover kan du orientere dig om klageprocessen på

[Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside.](#)

6. Kontrol, overtrædelser og nedsættelser

Hvert år kontrollerer Landbrugsstyrelsen alle modtagne fællesskemaer administrativt og ved satellitbaseret kontrol. Derudover udvælger Landbrugsstyrelsen et antal ansøgninger, som vi kontrollerer enten ud fra telemåling eller ved kontrol på stedet, dvs. på din bedrift.

Formålet med kontrollen er at sikre, at reglerne for udbetaling af støtte bliver overholdt.

Kontrol sker på grundlag af din indsendte udbetalingsanmodning i fællesskemaet, din indtegning i Internet Markkort og markblokregistret. Din indtegning af tilsagnsarealerne i Internet Markkort bliver kontrolleret i forhold til de oplysninger, som Landbrugsstyrelsen har registreret om dit tilsagn i tilsagnslaget.

Høringsbreve

I forbindelse med kontrol af fællesskemaer sender Landbrugsstyrelsen hvert år mange høringsbreve til ansøgere vedrørende forskellige fejl i ansøgningerne. Disse breve sendes automatisk, når vores IT-system opdager uregelmæssigheder, der kan have betydning for beregningen af dit tilskud.

Brevene kan ikke helt undgås, da der altid vil være utilsigtede uregelmæssigheder eller uenighed vedrørende støtteberettigelse, rådighed eller markblokgrænser, der kan påvirke den endelige afgørelse. Det er et forvaltningsretligt krav, at vi skal høre dig om sådanne forhold.⁷

Som ansøger kan du i høj grad selv være med til at undgå, at du får høringsbreve og fejl i din ansøgning ved at sikre, at din ansøgning er så korrekt som mulig. Du bør bl.a. være opmærksom på:

- ikke at søge støtte til ikke-støtteberettigede arealer,
- at indtegne alle dine marker præcist,
- at lave tidlige og præcise ændringsforslag til markblokke, der er forkerte og
- at indtegne din mark korrekt i forhold til dit tilsagn. Det gør du lettest, hvis du sørger for at slå tilsagnslaget til, når du tegner markerne i IMK.

6.1 Kontrol af tilskudsbetingelser

Det areal, du indtegner, er det areal, som du søger støtte til, og som fremgår af din markplan. Det er derfor vigtigt, at du indtegner dit tilsagnsareal nøjagtigt. Du skal derfor sikre, at der er overensstemmelse mellem din markindtegning og tilsagnslaget i Internet Markkort.

Det er kun arealer inden for markblokkene, som er støtteberettigede. Det betyder, at arealer, som ligger uden for markblok, ikke bliver medregnet til det støtteberettigede areal. Hvis du mener, at markblokgrænsen er forkert, skal du indsende et ændringsforslag via IMK og indtegne det areal, som du mener, er støtteberettiget, i en selvstændig mark med markbloknummer 999999-99. Hvis du ikke gør det, vil du ikke kunne få tilsagn eller udbetaling til den del, der ligger uden for markblok.⁸

Bemærk, at du ved ansøgningsfristen skal have rådighed over de arealer, du søger tilskud til, for at kunne få udbetalt tilskud. Læs mere om indtegning i

[Brugerguide til Internet Markkort](#)

⁷ Jf. § 19, stk. 1, i forvaltningsloven, jf. Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

⁸ Jf. Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv

6.2 Administrativ kontrol

Den administrative kontrol omfatter alle ansøgninger. Vi kontrollerer bl.a., om flere ansøgere har indtegnet det samme areal. Hvis vi er usikre på, om betingelserne er overholdt på et areal, modtager du et brev, hvor du skal redegøre for arealets beskaffenhed. Det kan for eksempel dreje sig om, hvorvidt arealet reelt bruges til afgræsning.

6.3 Satellitbaseret kontrol

Der udføres i 2025 satellitbaseret kontrol på aktivitetskravet på grundbetalingsordningen. Der laves som udgangspunkt ikke satellitbaseret kontrol på miljø- og fastholdelsestilsagn, men da der kan være begge ordninger på samme areal, vil manglende pleje, fundet på den satellitbaseret kontrol af grundbetaling, også kunne påvirke kontrollen af tilsagnsarealerne. På vores hjemmeside kan du læse mere om satellitbaseret kontrol:

[Kontrol og administrative sanktioner.](#)

6.4 Kontrol på stedet

Kontrol på stedet kan varsles under forudsætning af, at det ikke forstyrrer kontrollernes formål eller effektivitet.⁹ I praksis betyder det, at kontrolbesøg foretages uanmeldt eller med et kort varsel på højst 48 timer.

Du har med din ansøgning accepteret, at vi udfører kontrol på bedriften. Hvis din bedrift udtages til et kontrolbesøg, har du pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Hvis vi ikke kan komme i kontakt med dig, sender vi dig et brev, hvori vi oplyser dig om, at vi begynder kontrol senest 48 timer efter, at du har modtaget brevet. Kontrollen af dine marker bliver gennemført på dette tidspunkt. Hvis du ikke selv har mulighed for at deltage på det tidspunkt, hvor kontrolbesøget skal gennemføres, kan du finde en stedfortræder. Det gælder også, hvis du ikke opholder dig på bedriften i en længere periode.

Kan vi ikke gennemføre en kontrol på grund af forhold, som du er årsag til, vil din ansøgning om tilskud blive afvist. I en sådan situation vil du miste dit tilsagn, og vi vil derudover kræve, at du tilbagebetaler tidligere udbetalt tilskud.¹⁰

Kontrolløren kan have brug for at se bilag eller lignende for at kontrollere, om betingelserne er overholdt. Der er krav om, at du skal kunne fremvise skatte-, moms- og driftsregnskaber for hver tilsagnsperiode, hvis kontrolløren efterspørger disse i forbindelse med kontrollen. Hvis du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du også udarbejde og opbevare gødningskvoteberegning og gødningsregnskab for hver tilsagnsperiode. Du skal opbevare disse dokumenter i mindst 5 år fra seneste tilskudsudbetaling.

Efter kontrollen vil du modtage et brev i Tast selv med kontrolresultaterne. I IMK under temaet "Kontrol 2025" vil du kunne se de eventuelle observationer, som er lavet i forbindelse med kontrollen, og som fremgår af det modtagne kontrolbrev. Eventuelle fotos taget i forbindelse med kontrollen, kan også ses i Internet Markkort.

Hvis kontrollen giver anledning til bemærkninger, vil du sammen med kontrolbrevet modtage en skriftlig høring. I Tast selv har du mulighed for at komme med dine bemærkninger til kontrolresultatet. Du kan læse mere om, hvordan du finder oplysningerne fra kontrollen i guiderne "Vejledning til Kontrolrapporten fra arealkontrol" og "Sådan tjekker du dit markkort."

Kontrolløren besvarer ikke dine eventuelle kommentarer til kontrollen, men sender dem sammen med sine egne bemærkninger til den videre sagsbehandling, hvor der tages stilling til bemærkningerne, inden der træffes afgørelse.

Hvis vi ikke hører fra dig, træffer vi afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Overholder du ikke betingelserne for ordningen, kan konsekvensen være, at du skal tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud.

Kontrol af oplysninger/indberetninger fra Register for Gødningsregnskab samt oplysninger vedrørende kontrol af økologiloven kan være grundlag for, at Landbrugsstyrelsen sætter en kontrolsag i gang.

⁹ Jf. artikel 25 i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014.

¹⁰ Jf. artikel 59, stk. 7, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.

6.5 Overtrædelse af betingelser og sanktioner

Hvis vi ved kontrollen konstaterer, at du har overtrådt betingelserne, afhænger konsekvensen først og fremmest af, hvilken betingelse der er overtrådt.

Vi vurderer din sag afhængig af, om det er en overtrædelse af:¹¹

- kriterier for støtteberettigelse,
- forpligtelser eller
- andre forpligtelser.

Kriterier for støtteberettigelse er grundlæggende betingelser, der giver adgang til ordningen, eller som skal overholdes i hele tilsagnsperioden. Det kan fx være betingelsen om, at arealet er et landbrugsareal i hele tilsagnsperioden. Ved overtrædelse af disse betingelser beregner vi ikke sanktion, men arealet udgår af dit tilsagn, og du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Ved *forpligtelser* forstås de betingelser, der kompenseres for i ordningen. Det er fx, at du overholder betingelserne i den tinglyste deklaration.

Andre forpligtelser er øvrige betingelser, der ikke kompenseres for, men som du alligevel skal overholde for at modtage tilskud. Det er fx, at du skal pleje arealet.

Ved overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser beregner vi en sanktion. I bilag 2 kan du se en vejledende oversigt over, hvordan vi sanktionerer de enkelte overtrædelser. Sanktionsprocenten afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag. Har vi fundet en overtrædelse, vil du modtage et afgørelsesbrev, hvor vi nedsætter tilskuddet, fordi betingelserne ikke er overholdt. Du kan klage over afgørelsen, og du kan læse mere om, hvordan du klager i kapitel 5.18. På de næste sider kan du læse mere om konsekvensen ved at overtræde forpligtelser/andre forpligtelser.

6.5.1 Overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser

Ved overtrædelse af *forpligtelser/andre forpligtelser* bliver overtrædelsen vurderet i forhold til:¹²

- alvor – hvor alvorlig er overtrædelsen i forhold til ordningens formål?
- omfang – hvilken virkning har overtrædelsen på ordningen som helhed?
- varighed – hvor længe vil arealet være påvirket af overtrædelsen?
- hyppighed - har du inden for de sidste 4 år eller i hele programperioden haft en lignende overtrædelse?

Vi laver en samlet vurdering af alvor, omfang og varighed for hver type af overtrædelser og så inddeler vi overtrædelserne i vægtningskategorier på denne baggrund. I bilag 2 kan du se vejledende vægtningskategorier for hver type af overtrædelser. Læs mere om vægtningskategorier i næste afsnit.

Kriteriet "hyppighed" betyder, at sanktionen skærpes, hvis en overtrædelse har fundet sted flere gange hos den samme tilsagnshaver. Du kan læse mere i kapitel 6.5.4, om hvordan vi beregner den skærpede sanktion for en gentagen overtrædelse.

6.5.2 Hvordan beregner vi din sanktion?

I de følgende kapitler har vi beskrevet, hvordan vi beregner sanktionen, så det er muligt for dig at regne efter, hvordan en eventuel sanktion er beregnet. Sanktionen beregnes kun for overtrædelser af typen forpligtelser/andre forpligtelser.

Når vi beregner, hvor stor sanktionen skal være, bruger vi to virkemidler:

- Vægtningskategorier - 1, 10, 25, 50 eller 100 procent. Kategorierne er opgjort ud fra overtrædelsens alvor, omfang og varighed.
- Sanktionstrappe – en faktor, der ganges på overtrædelsen. Det vil sige, at arealmæssigt store eller gentagne overtrædelser giver forholdsmæssigt større sanktioner.

¹¹ Jf. artikel 63 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 samt artikel 35, stk. 1 og 2, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014.

¹² Jf. artikel 35, stk. 2 og 3, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014.

De to virkemidler, vægtningskategorier og sanktionstrappen, giver tilsammen mulighed for, at vi kan tilpasse sanktionerne efter, fx hvor alvorlig overtrædelsen er eller hvor stort et areal, som overtrædelsen har berørt. Virkemidlerne betyder også, at vi kan nedsætte din udbetaling med et større beløb end det beløb, du egentlig skulle have udbetalt for det areal, hvor der er konstateret en overtrædelse. Det betyder fx, at en grov overtrædelse på et lille areal betyder en større nedsættelse, end hvad der svarer til udbetalingen på det lille areal. Nedsættelsen vil dog aldrig være større end dit samlede tilskud. Vurderingen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde. Det betyder, at vægtningskategorien i nogle sager kan være højere eller lavere end det, der fremgår af oversigten i bilag 1.

Beregningen af sanktionen sker i trin og på afgrødegruppeniveau. I disse trin bruger vi også en række begreber (*overtrædelsesprocent*, *sanktionsprocent* og *samlet sanktionsprocent*), som går igen i de sanktionsbreve, som vi sender ud, hvorimod begrebet kun *sanktionsprocent* bruges i bekendtgørelsen. I det følgende gennemgås de enkelte trin i sanktionsberegningen, og bagefter kan du se en række eksempler.

Hvad er en afgrødegruppe?

Begrebet afgrødegruppe¹³ bruges ved beregning af sanktion. En afgrødegruppe er tilsagnsmarker, der er givet i samme programperiode (fx 2007-2014), under samme foranstaltning (alle arealbase-rede miljøtilsagn), og som har samme sats. Hvis du modtager tilskud med forskellige satser på de enkelte arealer, vil disse være en del af forskellige afgrødegrupper. Et eksempel på dette er, hvis du på mark 1 har tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med grundbetaling (type 67) og på mark 2 har tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer uden grundbetaling (type 66). De to marker vil få udbetalt to forskellige tilskudsbeløb og er derfor opdelt i to forskellige afgrødegrupper.

Trin 1: Vi vurderer overtrædelserne på markerne og beregner en samlet overtrædelsesprocent. Denne beregning sker ud fra forholdet mellem det areal, hvor der er fundet en overtrædelse, det samlede areal inden for afgrødegruppen og vægtningskategorien. Beregningen af overtrædelsesprocenten for en vægtningskategori ser sådan ud:

$$\text{Overtrædelsesprocent} = \frac{\text{Overtrådt areal i vægtningskategorien} \times \text{Vægtningskategori}}{\text{Fastslået areal (indenfor afgrødegruppen)}}$$

Trin 2: Den samlede overtrædelsesprocent ganger vi med en faktor fra sanktionstrappen, og det resulterer i en sanktionsprocent. Sanktionstrappen bruges for at beregne en proportional stigning af sanktionen, så sanktionen bliver større ved store overtrædelser.

Interval for overtrædelsesprocent	Sanktionsfaktor	Maksimal sanktionsprocent efter omregning med sanktionstrappe
0 % til og med 10 %	1	10
10 % til og med 20 %	1,2	24
20 % til og med 50 %	1,3	65
50 % til og med 100 %	1,4	100*

*Den samlede sanktionsprocent kan aldrig overstige 100.

Vi finder sanktionsprocenten for overtrædelser på markniveau ved denne beregning:

$$\text{Sanktionsprocent på markniveau} = \text{Samlet overtrædelsesprocent} \times \text{Omregningsfaktor}$$

¹³ Jf. art. 17, stk. 1, litra e, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014

Trin 3: Hvis vi finder en overtrædelse på bedriftsniveau, beregner vi sanktion uden brug af sanktionstrappen. Beregningen ser således ud:

$$\text{Sanktionsprocent på bedriftsniveau} = \frac{\text{Vægtningsskategorien} \times \text{Overtrådt areal}}{\text{Fastslået areal (indenfor afgrødegruppen)}}$$

Trin 4: Til sidst lægger vi sanktionsprocenterne for mark- og bedrift-overtrædelser sammen til en samlet sanktionsprocent. Den samlede sanktionsprocent er den procent, som vi nedsætter årets tilskud med på den pågældende afgrødegruppe. Vi gentager trin 1-4 for hver afgrødegruppe, hvor vi har fundet overtrædelser på en mark i den pågældende afgrødegruppe.

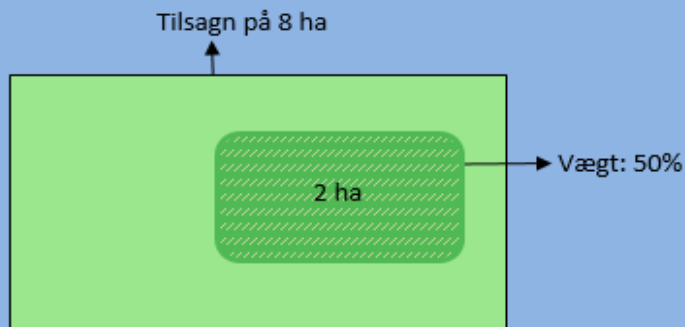
6.5.3 Eksempler på beregning af sanktion

I det følgende viser vi en række eksempler på, hvordan sanktionen beregnes:

Eksempel med én overtrædelse

Eksempel 1:

Ansøger A har et tilsagn på 8 ha, og der er 8 ha i afgrødegruppen. Der er konstateret en overtrædelse i vægtningskategori 50 % på en mark på 2 ha.

Trin 1

(her beregnes overtrædelsesprocenten):

$$\frac{2 \text{ ha}}{8 \text{ ha}} \times 50 \% = 12,5 \%$$

Trin 2

Sanktionsprocenten på 12,5 % ligger på andet trin af sanktionstrappen (10 % til og med 20 %), hvor der skal ganges med faktor 1,2. Sanktionsprocenten er derfor:

$$12,5 \% \times 1,2 = 15$$

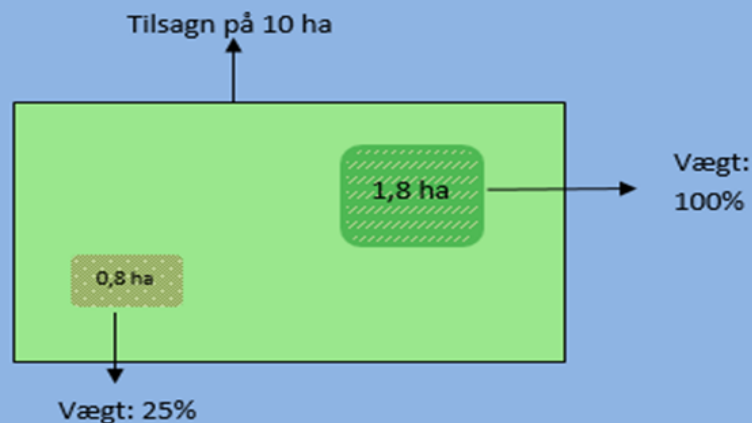
Trin 4

Da der ikke er overtrædelser på bedriftsniveau (på trin 3), er sanktionsprocenten lig med den samlede sanktionsprocent, og ansøger A skal have nedsat årets udbetaling med 15 %

Eksempel på flere overtrædelser

Eksempel 2:

Ansøger B har et tilsagn på 10 ha, og der er 10 ha i afgrødegruppen. Der er en overtrædelse på 0,8 ha med vægtningskategori 25 %. På 1,8 ha er der en overtrædelse med vægtningskategorien 100 %. Overtrædelsen medfører også bortfald af tilsagnet på det berørte areal.

Sanktionen beregnes således:

Trin 1

Beregning af overtrædelsesprocenten:

$$25\% \text{ vægtningskategori: } \frac{0,8 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 25\% = 2\%$$

$$100\% \text{ vægtningskategori: } \frac{1,8 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 100\% = 18\%$$

$$\text{Den samlede overtrædelsesprocent er: } 2\% + 18\% = 20\%$$

Trin 2

Anvendelse af sanktionstrappen:

Den samlede overtrædelsesprocent på 20 % ligger i intervallet $10 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 20$ i sanktionstrappen, så overtrædelsesprocenten skal ganges med faktor 1,2.

$$\text{Sanktionsprocenten er således: } 20\% \times 1,2 = 24\%$$

Trin 4

Da der ikke er overtrædelser på bedriftsniveau, er den samlede sanktionsprocent lig med sanktionsprocenten, dvs. at årets udbetaling i denne afgrødegruppe nedsættes med 24%. Desuden bortfalder tilsagnet på de 1,8 ha med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Tilsagnet bliver derfor nedskrevet til 8,2 ha.

Hvis vi konstaterer overtrædelser på både markniveau og på bedriftsniveau, beregner vi først sanktionsprocenten på markniveau (trin 2), hvorefter vi beregner den på bedriftsniveau (trin 3). Den samlede sanktion beregnes til sidst som

summen af sanktionsprocenten på markovertrædelser og summen af sanktionsprocenten på bedriftsovertrædelser (trin 4). Se eksempel 3.

Eksempel på overtrædelser på både mark- og bedriftsniveau

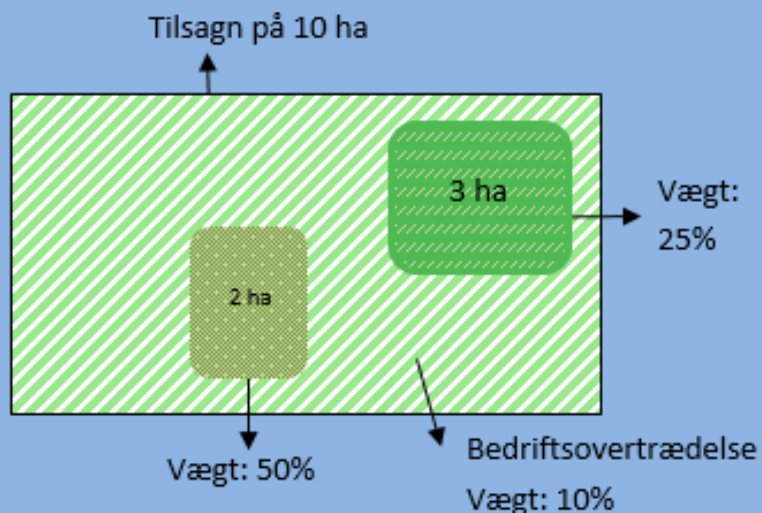
Eksempel 3:

Ansøger C har et tilsagn på 10 ha, og afgrødegruppen er på 10 ha.

Overtrædelse 1 på et areal på 3 ha med vægtningskategorien 25 %.

Overtrædelse 2 på et areal på 2 ha med vægtningskategorien 50 %.

Overtrædelse 3 er en overtrædelse på bedriftsniveau med vægtningskategori 10 %

Trin 1:

Beregning af overtrædelsesprocenten:

Overtrædelse 1

Vægtningsskategorien: 25 %

Overtrædelsesprocent:

$$\frac{3 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 25 \% = 7,5 \%$$

Overtrædelse 2

Vægtningsskategorien: 50 %

Overtrædelsesprocenten:

$$\frac{2 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 50 \% = 10 \%$$

Den samlede overtrædelsesprocent for overtrædelse 1 og 2 er: 7,5 % + 10 % = 17,5 %

Trin 2:

Anvendelse af sanktionstrappen:

Da den samlede overtrædelsesprocent ligger over 10 % men under 20 %, skal den samlede overtrædelsesprocent ganges med en faktor på 1,2.

Sanktionsprocent efter anvendelse af sanktionstrappen: 17,5 % x 1,2 = 21 %

Trin 3:

Overtrædelse på bedriftsniveau:

Vægtningskategori: 10 %

Overtrædelse 3 er på bedriftsniveau. Vi fastsætter derfor arealet, hvor der er en overtrædelse, som hele afgrødegruppen, dvs. 10 ha. Sanktionstrappen bliver ikke brugt på denne type overtrædelse. Det vil sige, at sanktionsprocenten beregnes som:

$$\frac{10 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 10 \% = 10 \%$$

Der er ikke en overtrædelse af tillæg, så der er ikke et trin 4.

Trin 4:

Beregning af den samlede sanktionsprocent: 21 % + 10 % = 31 %

Det betyder, at årets udbetaling i afgrødegruppen skal nedsættes med 31 %.

Ingen af overtrædelserne medfører bortfald af tilsagn, så tilsagnet er stadig på 10 ha.

6.5.4 Gentagelse af overtrædelse

Det kan betyde en skærpelse af sanktionen, hvis en forpligtelse eller en anden forpligtelse overtrædes gentagne gange.

Der er tale om gentagelse når alle nedenstående punkter er opfyldt:

- overtrædelsen er begået af samme tilskudsmodtager, og
- der er tidligere begået andre lignende overtrædelser, og
- overtrædelsen er sket inden for de sidste 4 år eller programperioden 2014-2021, og
- den tidligere overtrædelse er sket i:
  - det samme tilsagn som den nuværende overtrædelse, eller
  - et andet tilsagn, som er givet i perioden 2015 - 2024 eller
  - miljø- eller økologitilsagn givet i 2007-2014.

Det betyder at for ansøgninger modtaget i Fællesskema 2025, går vi tilbage til overtrædelser, der er sket i ansøgninger modtaget i 2015 eller senere.

Landbrugsstyrelsen skærper sanktionen ved at anvende en særlig sanktionstrappe for gentagelser:

Interval for sanktionsprocent	Omregningsfaktor til sanktionstrappe	Maksimal sanktionsprocent efter brug af sanktionstrappe
0 % til og med 10 %	1,2	12
10 % til og med 20 %	1,5	30
20 % til og med 50 %	1,8	90
50 % til og med 100 %	2,0	100*

*Sanktionsprocenten kan aldrig overstige 100. Den skærpede sanktionstrappe bruges ikke ved bedriftsovertrædelser.

Den skærpede sanktionstrappe bruges ikke ved bedriftsovertrædelser. Ved bedriftsovertrædelser er udgangspunktet efter styrelsens praksis, at sanktionsprocenten ved gentagelser forhøjes med 50 %.

Eksempel på sanktion ved gentagelse (sammenlign med eksempel 1)

Eksempel 5:

Ansøger E har et tilsagn på 8 ha, og der er 8 ha i afgrødegruppen. Der er konstateret en overtrædelse i vægtningskategori 50 % på en mark på 2 ha. En lignende overtrædelse blev også konstateret i 2019.

Trin 1

Beregning af overtrædelsesprocenten: $2 \text{ ha}/8 \text{ ha} \times 50 \% = 12,5 \%$

Trin 2

Overtrædelsesprocenten på 12,5 % ligger på andet trin af sanktionstrappen mellem 10 % til og med 20 %, hvor der skal ganges med 1,5.

Sanktionsprocenten er derfor: $12,5 \% \times 1,5 = 18,75 \%$

Trin 5

Da der ikke er overtrædelser på hverken bedriftsniveau eller tillæg (trin 3 og 4), er sanktionsprocenten lig den samlede sanktionsprocent, dvs. ansøger E skal have nedsat årets udbetaling med 18,75 % for afgrødegruppen.

(Du kan sammenligne med eksempel 1, hvor der kun var overtrædelse i ét år, og her blev årets udbetaling nedsat med 15 % for afgrødegruppen).

6.5.5 Udelukkelse

Hvis vi efter kontrol vurderer, at overtrædelsen af *forpligtelser eller andre forpligtelser* er meget alvorlig (fx brug af pesticider, som ikke er godkendt i Danmark), kan det have store konsekvenser for dine tilsagn. Konsekvenserne kan være at:¹⁴

- tilskuddet udbetales ikke for kontrolåret og det efterfølgende år
- derudover bortfalder tilsagnet for arealet med overtrædelser, og vi kræver tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud
- tilskud for eventuelle andre tilsagn om indgået i samme periode ikke udbetales for kontrolåret og det efterfølgende år¹⁵

Man kan også risikere, at man ikke får udbetalt tilskud eller bliver udelukket fra ordningen, hvis man har leveret falsk bevismateriale for uretmæssigt at få udbetalt støtte eller ikke har indsendt de nødvendige oplysninger som følge af forsømmelse.¹⁶

6.6 Krydsoverensstemmelse

Du skal overholde alle krydsoverensstemmelseskrav for hele bedriften (CVR-/CPR-nummeret). Bemærk at tilsagn fra Landdistriktsprogrammet 2014-20 eller tidligere er undtaget fra konditionalitetskravene indtil og med 2025. En overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav på bedriften kan medføre reduktion i årets udbetaling af støtte under landdistriktsprogrammet. En del af krydsoverensstemmelseskravene er GLM-kravene, som skal overholdes på alle landbrugsarealer. Her kan du læse mere om

[krydsoverensstemmelse](#).

¹⁴ Jf. artikel 35, stk. 5, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.

¹⁵ Hvis du har fået tilsagn i 1999, får du ikke udbetalt tilskud for andre tilsagn indgået i 1999. Hvis du har fået tilsagn i perioden 2000-2006, får du ikke udbetalt tilskud for andre tilsagn indgået i denne periode. Hvis du har fået tilsagn i perioden 2007-2014, får du ikke udbetalt tilskud for andre tilsagn indgået i denne periode.

¹⁶ Jf. artikel 35, stk. 6, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.

7. Retsgrundlag

Reglerne for tilsagn findes på henholdsvis EUR-lex (som er en del af EU's netsted) og på Retsinformations hjemmeside. Der kan ikke længere søges nye tilsagn efter disse regler. Reglerne er dog fortsat gældende for tilsagn, der udstedt i medfør af disse regler. Hvis du skal finde de bekendtgørelser, der er gældende for dit tilsagn, skal du på side 1 i tilsagnet finde den bekendtgørelse, som tilsagnet er udstedt i medfør af. Denne bekendtgørelse med senere ændringer er gældende for dit tilsagn. Hvis der er sket ændringer i bekendtgørelsen, efter du er gået ind i tilsagnet, gælder disse ændringer dog også for dig. De væsentligste retsregler for tilskud til miljø- og økologiordningerne fremgår af:

Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (type 50 og 55)

- Bekendtgørelse nr. 370 af 26. april 2012 om tilskud til fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1019 af 26. august 2010 om tilskud til fastholdelse af vådområder med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 605 af 14. juni 2007 om tilskud til fastholdelse og pleje af vådområder med senere ændringer.

Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ, type 13)

- Bekendtgørelse nr. 140 af 10. marts 2005 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 84 af 12. februar 2004 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 187 af 20. marts 2003 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger i særligt følsomme landbrugsområder med senere ændringer.

Miljøvenlig drift af vådområder (type 16)

- Bekendtgørelse nr. 893 af 22. september 2005 om tilskud til miljøvenlig drift af vådområder med senere ændringer.

Diverse love og bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 1295 af 29. november 2024 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2025
- Bekendtgørelse nr. 139 af 7. februar 2025 om supplerende bestemmelser om mulighed for restudbetaling for 20-årige tilsagn om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger eller tilskud til fastholdelse af vådområder mv.
- Bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2024 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv
- Bekendtgørelse nr. 114 af 6. februar 2020 af lov om Landdistriktsfonden.

Forordninger

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2021/2116 af 2. december 2021
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2021/2115 af 2. december 2021
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 809/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 808/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 807/2014 af 17. juli 2014.
- Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (EUFUL) med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1320/2006 af 5. september 2006 om regler for overgangen til den ordning for støtte til udvikling af landdistrikterne, der er indført ved Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 med senere ændringer.

- Kommissionens forordning (EF) nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1975/2006 af 7. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 796/2004 af 21. april 2004 om gennemførelsesbestemmelser vedr. kryds-overensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem som omhandlet i Rådsforordning (EF) 1789/2003 med senere ændringer og som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem inden for rammerne af de ordninger for direkte støtte til landbrugerne, som er omhandlet i nævnte forordning og om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår krydsoverensstemmelse inden for rammerne af støtteordningen for vin.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår kryds-overensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem inden for rammerne af de ordninger for direkte støtte til landbrugere, som er omhandlet i nævnte forordning, og om gennemførelsesbestemmelser til Rådets Forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår krydsoverensstemmelse inden for rammerne af støtteordningen for vin.
- Kommissionens forordning (EU) Nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltning til udvikling af landdistrikterne.
- Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999 af 17. maj 1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EU-GFL) og om ændring og ophævelse af visse forordninger.
- Rådets forordning (EØF) nr. 2078/92 af 30. juni 1992 om miljøvenlige produktionsmetoder i landbruget samt om naturpleje.

Bilag 1: Sanktionsoversigt – Miljø- og MVJ-tilsagn givet 2004-2014

Bilag 1 indeholder sanktionsoversigter for tilsagnstyperne, Fastholdelse af vådområder mv. (tilsagnstype 50 og 55), Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16), Etablering af vådområder (tilsagnstype 13)

Sanktionsoversigt for Fastholdelse af vådområder mv. (tilsagnstype 50 og 55)

Vejledende oversigt over sanktionsregler for overtrædelse af betingelserne for Fastholdelse af vådområder

Vejledende vurdering af en række overtrædelsers alvor og varighed bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering. Vurderingen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde.

I skemaet er der for hver type af overtrædelse fastsat følgende vægtningskategorier:

- Kategori 1: medfører 10 % nedsættelse
- Kategori 2: medfører 25 % nedsættelse
- Kategori 3: medfører 50 % nedsættelse
- Kategori 4: medfører 100 % nedsættelse
- Kategori 4 + bortfald: medfører 100 % nedsættelse, samt bortfald af tilsagn og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud til arealet.

Udelukkelse: Bortfald af tilsagnet for arealet, samt ingen udbetaling i 2025 for alle bedriftens Miljø- og økologitilsagn under LDP 2007-2014.

Overtrædelse	Sanktion
Forpligtelser og andre forpligtelser	
Etablering af skov eller dyrkning af afgrøder (servitutbestemmelse)	<p>Kategori 3 + Påbud om reetablering af græs. Etablering af skov i løbet af tilsagnsperioden</p> <p>Kategori 4+bortfald: Græs er ikke reetableret efter påbud.</p> <p>Kategori 4: Dyrkning af afgrøder.</p>
Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler (servitutbestemmelse)	<p>Kategori 3: Pletsprøjtning til og med 0,1 ha.</p> <p>Kategori 4: Fladedækkende sprøjtning over 0,1 ha.</p> <p>Udelukkelse: Areal tilført plantebeskyttelsesmidler, der ikke er godkendt til anvendelse i Danmark.</p>
Tilførsel af gødning (servitutbestemmelse)	Kategori 4
Tilførsel af jordforbedringsmidler (servitutbestemmelse)	Kategori 3
Omlægning/fastholdelse af plantedække (servitutbestemmelse)	<p>Kategori 3: Omlægning, herunder fx etablering af læhegn og vildtremiser.</p> <p>Kategori 2: Manglende fastholdelse af plantedække ved tilsagnets start, hvor arealet var natur- eller græsareal.</p>
Tilskuds fodring (servitutbestemmelse)	Kategori 2: Tilskuds fodring med halm, hø eller wrapphø.

Overtrædelse	Sanktion
	Kategori 3: Tilskuds fodring med ensilage eller kraftfoder.
Manglende opretholdelse af eksisterende plantedække	Kategori 2
Manglende etablering af plantedække	Kategori 2
Manglende opbevaring af skatte-, moms- og driftsregnskaber	Kategori 1: Manglende opbevaring af skatte-, moms- og driftsregnskaber.
Støtteberettigelseskræterier	
Overtrædelser, som altid medfører bortfald af tilsagnet og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud	<ul style="list-style-type: none"> • Arealet indgår ikke i et vådområdeprojekt • Projektet gennemføres ikke • Der tinglyses ikke servitut for samtlige ejendomme med arealer inden for projektområdet • Tilsagnshaver driver ikke arealet som ejer eller forpagter i hele tilsagnsperioden • Arealet er tilplantet med skov ved tilsagnsperiodens begyndelse • Arealet er ved tilsagnsperiodens begyndelse et permanent vanddækket areal, og vanddækket skyldes andre forhold end projektets afvandingsforhold eller et tilsagn • Der er en udtagningsforpligtelse på arealet • Der er uforenelige tilskudsordninger på arealet • Der er en uforenelig servitut på arealet • Der er bevoksede fredskovspligtige arealer • Du afgiver i et tilsagnsår ikke senest den 1. august en erklæring om, at betingelserne for tilsagnet opfyldes • Forhindring af kontrol • Arealet er ikke drevet som miljøvenligt landbrug, herunder fx arealer som anvendes til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bygninger ○ Befæstede arealer som veje, p-pladser, vindmøller ○ Golfbaner, crossbaner ○ Råstofindvinding, grusgrave ○ Haver ○ Ridebaner

Sanktionsoversigt for Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)

Vejledende oversigt over sanktionsregler for overtrædelse af betingelserne for Miljøvenlig drift af vådområder.

Vejledende vurdering af en række overtrædelsers alvor og varighed bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering. Vurderingen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde.

I skemaet er der for hver type af overtrædelse fastsat følgende vægtningskategorier:

- Kategori 1: medfører 10 % nedsættelse
- Kategori 2: medfører 25 % nedsættelse
- Kategori 3: medfører 50 % nedsættelse
- Kategori 4: medfører 100 % nedsættelse
- Kategori 4 + bortfald: medfører 100 % nedsættelse, samt bortfald af tilsagn og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud til arealet.

Udelukkelse: Bortfald af tilsagnet for arealet, samt ingen udbetaling i 2025 for alle bedriftens Miljø- og økologitilsagn under LDP 2000-2006.

Du skal være opmærksom på, at der kan gælde særlige betingelser for dit tilsagn. Du skal derfor altid i dit tilsagnsbrev se, hvad der gælder for dit tilsagn. Nedenstående oversigter er vejledende oversigter over nogle af de betingelser, som kan indgå i tilsagnet.

Overtrædelse	Sanktion
Forpligtelser og andre forpligtelser	
Arealet er ikke udlagt eller opretholdt som græs- eller naturareal (medmindre afvandingsforholdene hindrer plantedække)	Kategori 2
Intet plantedække (medmindre afvandingsforholdene hindrer plantedække)	Kategori 4
Omlægning	Kategori 4+ bortfald: Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning
Frøproduktion	Kategori 2 Der produceres frø på tilsagnsarealet.
Arealerne er anvendt til skovdrift, energiskov eller lignende, eller til dyrkning af prydvækster, pyntegrønt og juletræer	Kategori 4 + bortfald
Tilførsel af gødning	Kategori 4
Tilførsel af jordforbedringsmidler	Kategori 3
Vanding (bortset fra vanding med engvandingensanlæg)	Kategori 2 Tilsagnsarealet vandes.
Tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	Kategori 4 Udelukkelse: Areal tilført plantebeskyttelsesmidler, der ikke er godkendt til anvendelse i Danmark.
Etablering af småbeplantninger og vildtremiser	Kategori 4
Udsætning af andefugle	Kategori 2
<u>Udtagne arealer:</u> Arealet er anvendt til jordbrugsproduktion eller gjort til genstand for indtægtsgivende udnyttelse, herunder afgræsning og slæt	Kategori 4 + bortfald Afgrodedyrkning Kategori 4:

Overtrædelse	Sanktion
	Anden jordbrugsmæssig eller indtægtsgivende udnyttelse, herunder afgræsning og slæt
Hvis arealerne skal eller kan afgræsses: Forbud mod tilskuds fodring er overtrådt	Kategori 3 for hele marken: Fodring med ensilage eller kraftfoder Kategori 2 for hele marken: Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm. Fodring i kalveskjul.
Hvis arealet skal afgræsses: Arealet er afgræsset med mindre end 0,3 dyreenheder ¹⁷ pr. ha i gennemsnit over udbindingsperioden (eller et andet minimumsgræsningstryk, som er fastlagt i tilsagnet)	Kategori 4
Aktiviteter, som medfører erosion	Kategori 2 Der er lavet aktiviteter der medfører erosion.
Overtrædelse af betingelser vedrørende afpudsning (fx afpudsningsperiode, afpudsningforpligtelse eller forbud mod afpudsning)	Kategori 4
Overtrædelse af betingelser om forbud mod eller forpligtelse til: <ul style="list-style-type: none"> • afgræsning • slæt • afgræsning og slæt • afgræsning eller slæt 	Kategori 4
Overtrædelse af særlige afgræsningsforpligtelser (forpligtelser vedrørende hegning, afgræsningsperiode, hvornår arealet skal fremstå afgræsset, maksimale græsningstryk, og hvilke husdyrarter der kan anvendes til afgræsning)	Kategori 4
Overtrædelse af periode for slæt (medmindre der foreligger en konsulenterklæring pga. forekomst af brandbæger eller andre giftige ukrudtsarter)	Kategori 3 Slæt i forbudsperioden.
Overtrædelse af betingelser vedrørende rydning	Kategori 4
Manglende opbevaring af skatte-, moms- og driftsregnskaber	Kategori 1
Støtteberettigelsesberettigelseskriterier	
Følgende krav er støtteberettigelses kriterier og vil altid føre til bortfald af tilsagnet og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt støtte.	<ul style="list-style-type: none"> • Der tinglyses ikke servitut for samtlige ejendomme med arealer/samtlige ejendomme med tilsagnsarealer, inden for projektområdet • Projektet gennemføres ikke • Betingelser om administration af projektet, herunder om underretning af Landbrugsstyrelsen, overtrædes • Ansøger driver ikke arealet som ejer eller forpagter i hele tilsagnsperioden • Du har i et år ikke indgivet erklæring om overholdelse af betingelserne inden den 1. august • Der er uforenelige tilskudsordninger på arealet • Der er fredskovspligtige arealer, som ikke er lovligt ubevoksede • Der foreligger uforenelige aftaler, lovgivning eller servitutter

¹⁷ DE/Dyreenheder er defineret i bilag 1, afsnit H i bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016

Overtrædelse	Sanktion
	<ul style="list-style-type: none"> • Der er en udtagningsforpligtelse på arealet • Forhindring af kontrol • Arealet er ikke drevet som miljøvenligt landbrug, herunder fx arealer som anvendes til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bygninger ○ Befæstede arealer som veje, p-pladser, vindmøller ○ Golfbaner, crossbaner ○ Råstofindvinding, grusgrave ○ Haver ○ Ridebaner

Sanktionsoversigt for Etablering af vådområder (tilsagnstype 13)

Vejledende oversigt over sanktionsregler for overtrædelse af betingelserne for Etablering af vådområder.

Vejledende vurdering af en række overtrædelsers alvor og varighed bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering. Vurderingen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde.

I skemaet er der for hver type af overtrædelse fastsat følgende vægtningskategorier:

- Kategori 1: medfører 10 % nedsættelse
- Kategori 2: medfører 25 % nedsættelse
- Kategori 3: medfører 50 % nedsættelse
- Kategori 4: medfører 100 % nedsættelse
- Kategori 4 + bortfald: medfører 100 % nedsættelse, samt bortfald af tilsagn og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud til arealet.

Udelukkelse: Bortfald af tilsagnet for arealet, samt ingen udbetaling i 2025 for alle bedriftens Miljø- og økologitilsagn under LDP 2000-2006.

Du skal være opmærksom på, at der kan gælde særlige betingelser for dit tilsagn. Du skal derfor altid i dit tilsagnsbrev se, hvad der gælder for dit tilsagn. Nedenstående oversigter er vejledende oversigter over nogle af de betingelser, som kan indgå i tilsagnet.

Overtrædelse	Sanktion
Forpligtelser og andre forpligtelser	
Arealet er ikke udlagt eller opretholdt som græs- eller naturareal (medmindre afvandingsforholdene hindrer plantedække)	Kategori 4 + bortfald
Intet plantedække (medmindre afvandingsforholdene hindrer plantedække)	Kategori 4 Hvis der ikke er noget plantedække egnet til græsning eller slæt, herunder fx arealer, hvor der etableres vildremise eller læhegn.
Omlægning	Kategori 4+ bortfald: Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning
Frøproduktion	Kategori 2 Der produceres frø på tilsagnsarealet.
Arealerne er anvendt til skovdrift, energiskov eller lignende i kort omdrift eller til dyrkning af prydvækster, pyntegrønt og juletræer	Kategori 4
Tilførsel af gødning	Kategori 4
Tilførsel af jordforbedringsmidler	Kategori 3
Vanding (bortset fra vanding med engvandingens anlæg)	Kategori 2
Tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	Kategori 4 Areal tilført med plantebeskyttelsesmidler. Udelukkelse: Areal tilført plantebeskyttelsesmidler, der ikke er godkendt til anvendelse i Danmark.
<u>Hvis arealerne skal eller kan afgræsses:</u> Forbud mod tilskuds fodring er overtrådt	Kategori 3 for hele marken: Fodring med ensilage eller kraftfoder Kategori 2 for hele marken: Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm. Fodring i kalveskjul.
<u>Hvis arealet skal afgræsses:</u> Arealet er afgræsset med mindre end 0,3 dyreenheder ¹⁸ pr. ha i gennemsnit over udbindingsperioden	Kategori 4 Ingen tegn på dyr

¹⁸ DE/Dyreenheder er defineret i bilag 1, afsnit H i bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016

Overtrædelse	Sanktion
(eller et andet minimumsgræsningstryk, som er fastlagt i tilsagnet)	Kategori 4 Det fastsatte græsningstryk er ikke overholdt
<u>Udtagne arealer</u> : Arealet er anvendt til jordbrugsproduktion eller gjort til genstand for indtægtsgivende udnyttelse, herunder afgræsning og slæt	Kategori 4 + bortfald Afgrodedyrkning Kategori 4: Anden jordbrugsmæssig eller indtægtsgivende udnyttelse, herunder afgræsning og slæt
Overtrædelse af betingelser vedrørende afvandingsforhold	Kategori 4
Overtrædelse af betingelser vedrørende afpudsning (fx afpudsningsperiode, afpudsningsforpligtelse eller forbud mod afpudsning)	Kategori 4
Betingelser vedrørende etablering af småbeplantninger eller mindre vildtremiser	Kategori 4
Overtrædelse af betingelser om forbud mod eller forpligtelse til afgræsning	Kategori 4
Overtrædelse af særlige afgræsningsforpligtelser (forpligtelser vedrørende hegning, afgræsningsperiode, græsningstryk, og hvilke husdyrarter der kan anvendes til afgræsning)	Kategori 4
Overtrædelse af betingelser om forbud mod eller forpligtelse til slæt	Kategori 4
Overtrædelse af periode for slæt (medmindre der foreligger en konsulenterklæring pga. forekomst af brandbæger eller andre giftige ukrudtsarter)	Kategori 3 Slæt i forbudsperioden.
Overtrædelse af betingelser vedrørende rydning	Kategori 4
Manglende opbevaring af skatte-, moms- og driftsregnskaber	Kategori 1
Støtteberettigelsesberettigelseskriterier	
Følgende krav er støtteberettigelses kriterier og vil altid føre til bortfald af tilsagnet og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt støtte.	<ul style="list-style-type: none"> • Arealet indgår ikke i et vådområdeprojekt • Ansøger driver ikke arealet som ejer eller forpagter i hele tilsagnsperioden • Arealet var ikke minimum 0,30 ha ved ansøgningstidspunktet • Der er uforenelige tilskudsordninger på arealet • Der er fredskovspligtige arealer, som ikke er lovligt ubevoksede • Der foreligger uforenelige aftaler, lovgivning eller servitutter • Der er en udtagningsforpligtelse på arealet • Du har i et år ikke indgivet erklæring om overholdelse af betingelserne (tilsagn indgået i 2003: inden den 31. december. Nyere tilsagn: inden den 1. august) • Forhindring af kontrol • Arealet er ikke drevet som miljøvenligt landbrug, herunder fx arealer som anvendes til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bygninger ○ Befæstede arealer som veje, p-pladser, vindmøller ○ Golfbaner, crossbaner ○ Råstofindvinding, grusgrave ○ Haver ○ Ridebaner

Bilag 2 Afgrødekoder, der kan bruges på 20-årige tilsagnsordninger.

Relevante afgrødekoder for miljøtilsagn:

Afgrødekode	Afgrødenavn
247	Miljøtilsagn græs (0 N), omdrift
254	Miljøtilsagn græs (0 N), permanent
310	Brak, slåning
317	Vådområder med udtagning
318	Miljøtilsagn ej udtagning, ej landbrugsareal
319	Miljøtilsagn, Udtagning, ej landbrugsareal
327	Markbræmme, på omdrift, slåning

Tilsagnstype	Foranstaltning	Relevant afgrødekode	Kommentar gældende for Fællesskema
13	Etablering af våd-områder, 20 år	247 317 318 319	<p>Brug afgrødekode 317, hvis arealet er et landbrugsareal, der opfylder betingelserne for slåningsbrak, herunder kravet om mindst én slåning i perioden 1. august til 15. september. Arealet betragtes som omdrift og slåningsbrak.</p> <p>Hvis arealet er et landbrugsareal, som du ønsker at slå i perioden 1. maj til 31. juli, bruger du i stedet afgrødekode 247 for græs i omdrift.</p> <p>Naturlignende arealer, som ikke opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, kan anmeldes med afgrødekode 318. Koden kan bruges, hvis der søges grundbetaling til projektarealer, og arealet betragtes hverken som omdrift eller permanent græs.</p> <p>Naturlignende arealer, som har udtagingsforpligtelse og ikke opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, kan også anmeldes med afgrødekode 319. Koden kan bruges, hvis der søges grundbetaling til projektarealer, og arealet betragtes da som omdrift.</p> <p>Koden 318 og 319 kan også bruges til at anmelde arealer, hvor der ikke søges grundbetaling. Arealet betragtes da hverken som omdrift eller permanent græs.</p>
16	Miljøvenlig drift af vådområder, 20 år	247 254	Brug afgrødekode 317 , hvis arealet er et landbrugsareal, der opfylder betingelserne for slåningsbrak, herunder kravet om mindst én

Til-sags- type	Foranstalt- ning	Relevant afgrøde- kode	Kommentar gældende for Fællesskema	
		317	slåning i perioden 1. august til 15. september. Arealet betragtes som omdrift og slåningsbrak.	
		318	Hvis arealet er et landbrugsareal, som du ønsker at slå i perioden 1. maj til 31. juli, bruger du i stedet kode 247 for græs i omdrift, eller kode 254 for permanent græs.	
		319		
			Naturlignende arealer, som ikke opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, kan anmeldes med afgrødekoden 318 . Koden kan bruges, hvis der søges grundbetaling til projektarealer, og arealet betragtes hver-ken som omdrift eller permanent græs.	
			Naturlignende arealer, som har udtagningsforpligtelse og ikke opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, kan også anmeldes med afgrødekoden 319 . Koden kan bruges, hvis der søges grundbetaling til projekt-arealer, og arealet betragtes da som omdrift.	
			Koden 318 og 319 kan også bruges til at anmelde arealer, hvor der ikke søges grundbetaling. Arealet betragtes da hverken som omdrift eller permanent græs til projektarealer.	
50 55	Fastholdelse af vådområder, 20 år	247	Afgørdekoden 247 anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, og som var i omdrift før tilsagnets start.	
		254		
		310		Hvis arealer anmeldes til brak, kan du anvende afgrødekoden 310 (brak, slåning).
		318		Hvis arealet anvendes til bræmmer mhp. fx anmeldelse GLM 10, kan du anvende enten afgrødekoden 327 (bræmme, på omdrift, slåning).
		327		
			Kode 254 anvendes for landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, og som var med permanent græs før tilsagnets start.	
			Husk, at hvis du har tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer på samme areal, skal du vælge den afgrødekoden, der er relevant for dette tilsagn.	
			Naturlignende arealer, der ikke opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling, skal anmeldes med afgrødekoden 318 . Koden kan bruges, hvis der ikke søges grundbetaling eller, hvis der søges grundbetaling til projektarealer som f.eks. tilskud til pleje af græs og naturarealer.	

